

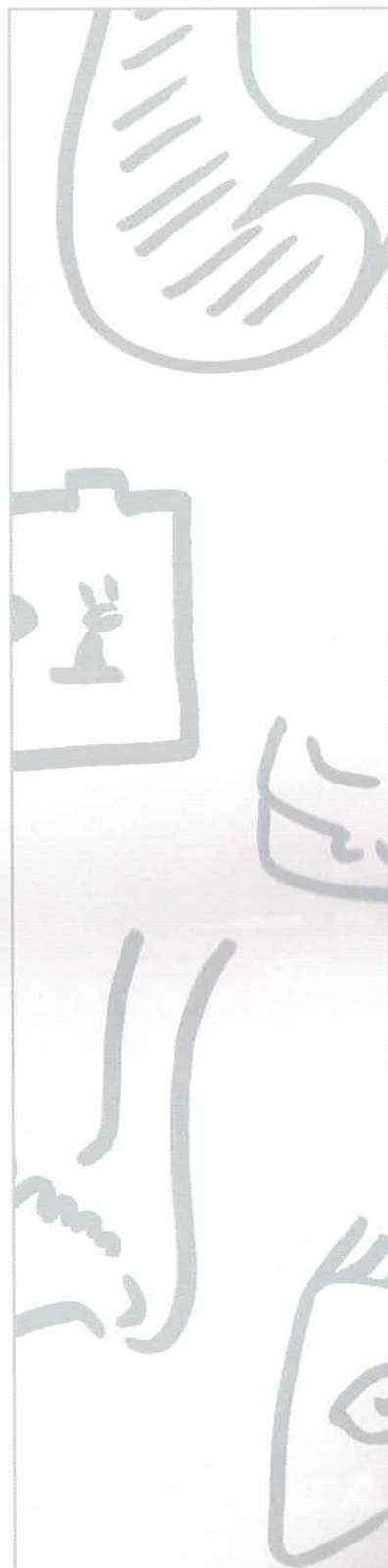
La revista
del Montnegre
i del Corredor

NUMERO 6 · MARÇ 2006 PREU 4,20 Euros

LA GESTIÓ CONJUNTA DE LES FINQUES

Una bona eira per a la gestió del bosc
L'ordenació i gestió forestal al Montnegre Corredor
L'evolució del marc normatiu de la gestió associada

Ignasi Castelló
Xavier Mateu

ASSOCIACIÓ DE PROPIETARIS
DEL MONTNEGRE I CORREDOR

Editat per:

Associació de Propietaris
del Montnegre i Corredor
Carrer Major, 189 SANT CELONI
e-mail:
associacio@montnegrecorredor.org

1 EDITORIAL

2 MONOGRÀFIC

La gestió conjunta de les finques

6 *Gestió conjunta per a fer viables les finques*

10 *Una mirada forestal als boscos del Montnegre i el Corredor*

16 *L'ordenació i gestió forestal al Montnegre Corredor*

20 *Associacions de propietaris,
una bona eina per a la gestió del bosc privat*

24 *L'evolució del marc normatiu en relació a la gestió associada
de finques forestals privades a Catalunya*

24 FITXES

MASIA: Cal Batlle

26 FAUNA: La garsa
El ratolí de camp

38 ARBRES MONUMENTALS: Castanyer de Can Preses
Pollancre del Safareig de n'Homs

30 FLORA: Cirerer
Cap d'ase, Tomaní

32 *El valor econòmic del paisatge. Una oportunitat pel Corredor Montnegre*

37 *Segells de Montnegre i Olzinelles*

41 GENT DE MUNTANYA

El Xic de Vilarrasa

44 INDRETS I CAMINS

*De Sant Iscle de Vallalta a La Telefonista, per Can Bosc, Cal Paraire,
Can Vives de la Cortada i Coll de Basses.*

48 MISCEL·LÀNIA

Resum meteorològic de l'any 2005

Notícies

Informació

l'Aulet. La revista del Montnegre i del Corredor

Director: Xavier Alfaras

Consell de redacció: Ricard Estrada, Josep Maria Tusell, Josep Maria Panareda,
Josep Maria Saurí, Carles Pucho.

Disseny i maquetació: Jordi Rabascall i Carme Pucho
Distribució: Araceli Arissó

Fotolits i impressió: COMGRAFIC S.A.

Dipòsit legal: B-25599-01

Com en molts altres camps de l'activitat humana, en el món rural les dimensions són avui un factor limitant per a l'acció eficient. Si fa uns anys, trenta o quaranta, una finca forestal de 100 hectàrees podia ser considerada una finca gran, avui, si atenem la seva capacitat per a generar renda, o més encara, per a no resultar exclusivament una càrrega per al seu propietari, l'hem de considerar una finca petita, o com a mínim de tamany insuficient per a ser gestionada amb criteris professionals.

Catalunya té tradició d'iniciatives socials fruit de la concurrència d'actors socials diferents però il·lusionats amb una causa. Algunes de les institucions més arrelades en el país són fruit d'una acció col·lectiva. Tanmateix, en el camp de la propietat rural no s'ha anat gaire més enllà de fórmules associatives que proporcionessin informació i formació als seus associats i que unifiquessin la seva veu davant les administracions.

Si bé des de la Diputació de Barcelona s'han impulsat diverses associacions per a gestionar la restauració de les zones cremades en la Catalunya interior els darrers anys, no coneixem a casa nostra cap experiència adreçada a la gestió conjunta de finques productives com les que tenim en el Montnegre i el Corredor.

Des de fa uns anys l'Associació de Propietaris del Montnegre i el Corredor malda per a encarrilar un procés de gestió conjunta. En aquesta línia va instar del Centre de la Propietat Forestal l'elaboració d'un estudi que ajudés a delimitar-ne el camp d'actuació. Estudi que va servir per a copsar l'interès que se suscitava en els propietaris que van participar en les sessions en què es va estructurar. Posteriorment es va signar un conveni amb la Diputació de Barcelona, set ajuntaments de la zona i el propi CPF per a elaborar un pla marc i un estudi de viabilitat que han de permetre consensuar les pràctiques silvícoles que hom considera idònies per a les finques d'aquesta muntanya i escollir els instruments de gestió adequats.

S'ha iniciat, doncs, un procés tant laboriós com engrescador. I és al bell mig d'aquest procés que l'AULET dedica el present número al que són els punts de partida de la qüestió, tot emplaçant-nos a comentar en els propers el resultats que s'aniran assolint.

NOTA: Reprenem amb aquest número 6 la publicació de la revista, interrompuda des de fa més d'un any. L'edició d'una revista com l'Aulet està subjecta a una sèrie d'avatars que obstaculitzen la seva aparició amb la regularitat que voldríem. En demanem disculpes als lectors.

GESTIÓ CONJUNTA PER A FER VIABLES LES FINQUES

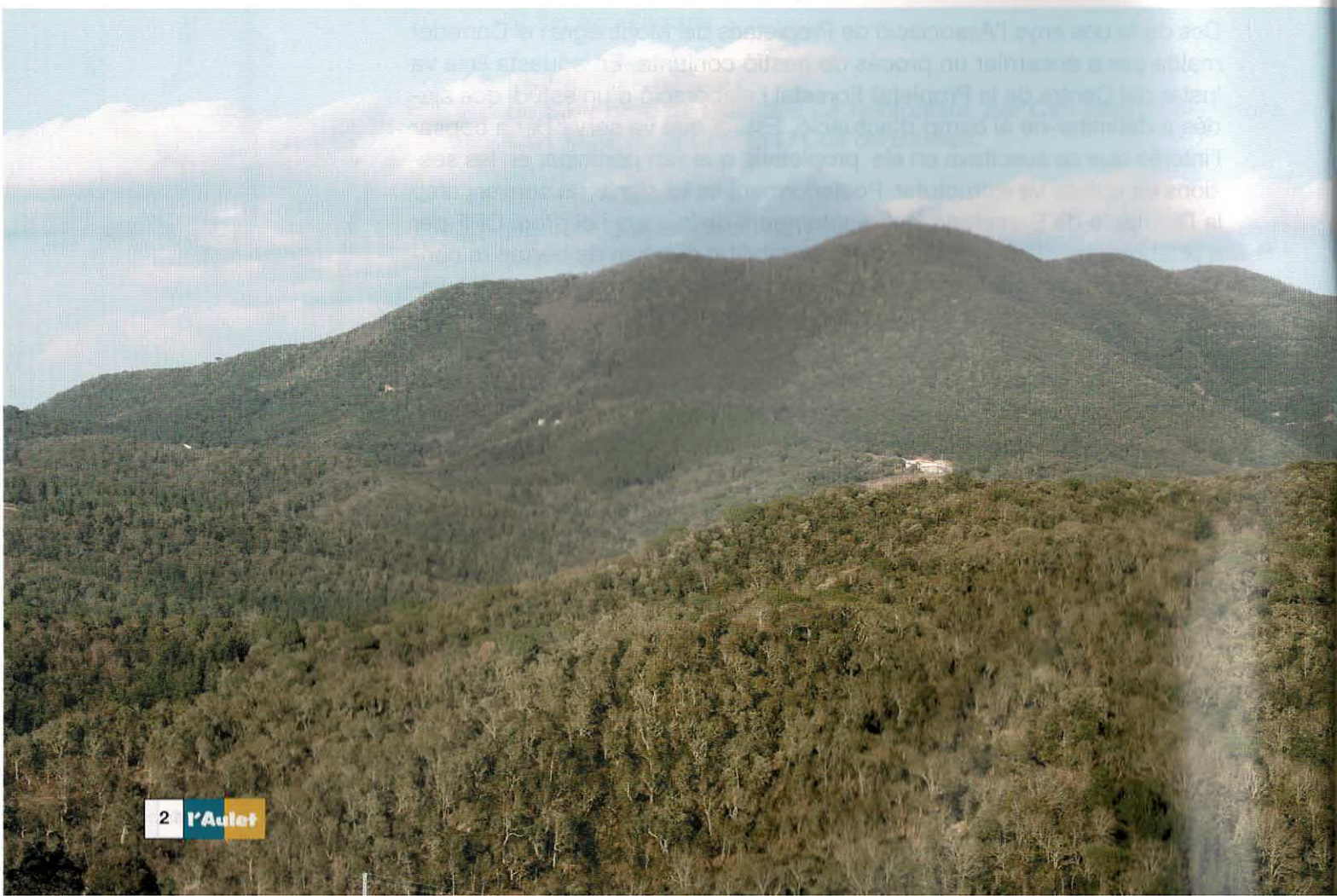
XAVIER ALFARAS I PANAREDA

President de l'Associació de Propietaris del Montnegre i el Corredor

La davallada de rendes i els seus efectes

Les rendes que generaven tradicionalment les finques del Montnegre i del Corredor, totes elles de caràcter agropecuari i forestal, van anar minvant paulatinament al llarg del darrer segle, de manera que a partir de la segona meitat es va produir l'abandonament de les terres agrícoles i dels masos per part de la pagesia que hi estava arrelada i l'allunyament dels propietaris de la gestió directa de les finques.

Les claus d'aquesta gestió eren transmeses de pares a fills mentre les rendes de les finques tenien un pes específic dins l'economia familiar, i el propietari potser no era el que avui entenem per un professional però disposava d'un bagatge de coneixements adquirits per la tradició i l'experiència que li permetien adoptar en cada moment les decisions més adequades, tant pel que fa a la producció com a la comercialització dels productes de la seva finca.

La tasca del Consorci Forestal ha estat essencial per a la revitalització de la gestió forestal a Catalunya. A la fotografia una de les sessions de les XXII jornades tècniques, l'abril de 2005, a Arbúcies.

Fotografia: Josep Maria Tusell

Les pràctiques tradicionals permetien també que la reinversió possible amb les rendes disponibles, tot i no ser moltes vegades la idònia, fos suficient per a assegurar la continuïtat de l'explotació.

Per diverses circumstàncies, que ja hem analitzat en altres números de la revista, els darrers decennis han vist com l'activitat agrícola i ramadera pràcticament desapareixia i la gestió forestal deixava d'aplicar-se de forma sistemàtica en moltes finques. Aquests fets s'han traduït en la invasió de les terres agrícoles pel bosc, en el deteriorament o enrunament de moltes masies i amb un canvi del paisatge caracteritzat per un continuum boscós, moltes vegades impracticable, amb el consegüent increment del perill d'incendis, tal com hem comentat repetidament en aquestes mateixes pàgines.

Aquesta situació projectava els pitjors averanys sobre el futur del Montnegre i el Corredor, que semblaven abocats a esdevenir escenari inhòspit per a esports d'aventura i poca cosa més.

La gestió forestal els darrers anys i la dimensió de les finques.

En trets generals el panorama actual segueix essent el mateix. En l'àmbit forestal, però, alguna cosa està canviant. Encara que persisteixen els defectes estructurals que impedeixen un redreçament del sector (debilitat de la demanda de productes del nostre bosc, amb el consegüent estancament o davallada dels preus, absència de recerca d'aplicacions, pèrdua de mà d'obra qualificada...), la tasca de divulgació i formació feta pel Consorci Forestal de Catalunya i la progressiva implantació dels Plans de Gestió Forestal per part de l'administració forestal catalana, està assolint que un bon nombre de propietaris hagi reemprès la gestió planificada de les seves finques, esperonats a més pels darrers programes d'ajuts a la gestió sostenible dels boscos.

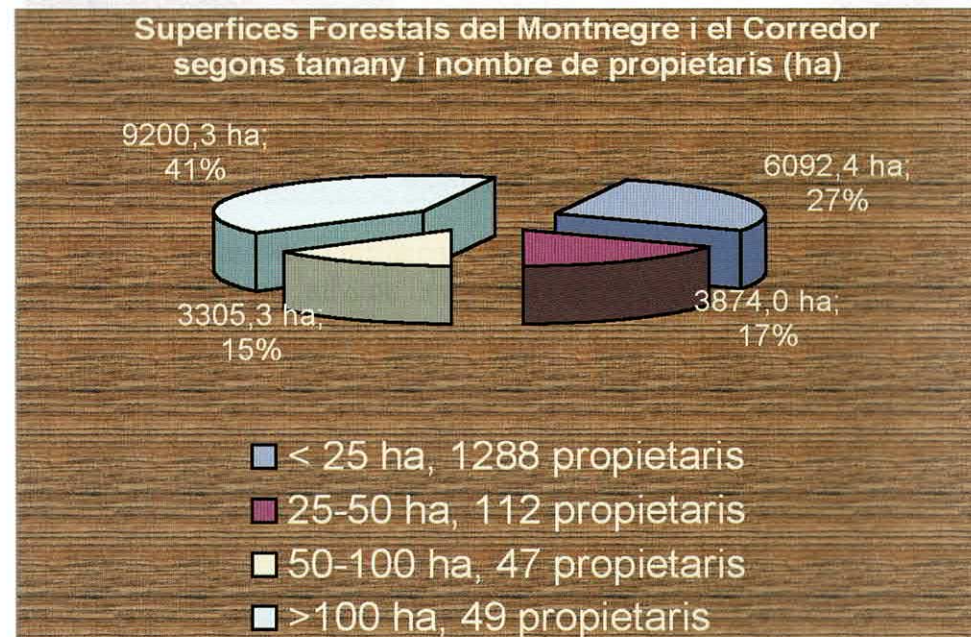
(Pàgina esquerra) Al llarg dels darrers decennis del segle XX els camps es van anar deixant de conrear, i, paulatinament van ser envaïts pel bosc, provocant el continuum boscós que actualment caracteritza la muntanya. El Montnegre de Ponent vist des de Can Plana Vell de Vallgorguina. Al centre hi veiem el caseriu de Cal Paraire i enmig de la boscúria can Camps, Can Basuny i Ca l'Arabia d'Olzinelles. Fotografia: Xavier Alfaras

Tanmateix, la pròpia planificació posa de relleu que la dimensió de les finques constitueix un obstacle insalvable per a la seva viabilitat econòmica. Efectivament, l'equilibri econòmic s'assoleix únicament pressuposant l'aportació d'ajuts públics de forma continuada. I això en el benentès que es vagin realitzant sistemàticament totes les actuacions previstes en el pla, que vol dir comptar amb la iniciativa del propietari-gestor i resoldre els inconvenients de mercat i mà d'obra.

Però la dimensió constitueix també un obstacle per a la realització de treballs de millora, per a disposar de maquinària pròpia, per a instaurar determinats serveis a les finques o als seus habitants, per a emprendre iniciatives econòmiques en altres camps a part del forestal -significativament en el dels serveis, per a disposar de gestors professionalitzats i capacitat de negociació amb els diversos col·lectius que utilitzen aquest espai.

Per dessota les 1000 hectàrees, cap d'aquests capítols es pot abordar amb un mínim de garanties. En el quadre següent observem la distribució de la superfície del Montnegre i el Corredor segons la grandària de les seves finques:

El laborat per l'Associació de Propietaris del Montnegre i el Corredor a partir d'informació cadastral. Contempla els municipis de Tordera, Fogars de Tordera, Sant Celoni, Vilalba, Llinars, Vallgorguina, Arenys de Munt i Sant Iscle. Les hectàrees totals poden variar de les extrems d'altres fonts perquè no s'hi han inclòs els camins públics i les propietats de l'ACA.

La titularitat de la superfície forestal dels vuit municipis contemplats (22.472 hectàrees) és detentada per 1.494 propietaris, nombre que podria fer veure com a molt complicat arribar al consens necessari per a canviar l'actual model de gestió. Tanmateix, si precindim en una primera instància de les finques de menys de 25 hectàrees, ens trobem amb un nombre molt més manejable: 208 propietaris, i en canvi amb una superfície molt important respecte el total: 16.382 hectàrees, això és un 73 % de la superfície total. Si l'acció es focalitza per a finques de més de 50 hectàrees, ens quedem amb 96 propietaris i una superfície superior a la meitat del total. No és per tant forassenyat pensar que es pot reunir una superfície considerable posant d'acord un nombre no massa gran de persones. Aquest acord hauria de permetre superar el handicap que representa la dimensió de les finques per a ser considerades una unitat de gestió, i evolucionar cap a un model de gestió agrupada. La qual cosa no ha de significar excloure ningú sinó indicar cap on s'han d'adreçar els esforços els quals, al capdavall si cristalitza el projecte, acabaran beneficiant totes les finques.

Un programa amb molts vessants

Un programa de gestió conjunta permetria encarar moltes de les actuals carències. Enumerem tot seguit alguns dels principals capítols:

1. Assolir economies d'escala per als treballs de millora i aprofitaments forestals, tant pel que fa a la mà d'obra com a la maquinària, planificació dels treballs i professionalitat de llur direcció.
2. Millorar la formalització de la contractació dels treballs: assegurances, riscos laborals, etc.
3. L'increment del volum de producció de llenyes i fusta permetria accedir als mercats amb una més gran capacitat de negociació i obrir noves oportunitats de col·locació dels productes. D'altra banda en determinats productes actualment marginals es podria assolir una massa crítica que permetés la seva comercialització.
4. Així mateix, s'incrementaria el marge de les vendes, en disminuir els intermediaris.
5. Acudir als ajuts públics d'una manera sistemàtica i completa.
6. Establir serveis de vigilància, de cura de les masies i el seu entorn, etc.
7. Estudiar aprofitaments agropecuris i posar-los en marxa si es veuen viables.
8. Incrementar la capacitat negociadora amb els col·lectius d'usuaris: caçadors, esportistes, etc.
9. Major eficiència en la gestió dels camins: racionalització de la xarxa, manteniment, regulació de l'ús.
10. Estudiar, i posar en marxa en el seu cas, activitats de caràcter turístic i terciari en general.
11. Arribar a acords amb les administracions per a actuacions conjuntes, custòdia del territori, recuperació d'elements d'interès, etc.

La agrupació de l'oferta permetrà assegurar el subministrament a clients amb potencial de compra i assolir millors preus.

Fotografia: X. Alfaras.

Alguns d'aquests objectius són abordables de forma immediata, altres són a més llarg termini i altres depenen d'un procés d'estudi previ que demostrï la seva viabilitat. Sigui com sigui, les possibilitats són moltes, i encara que el camí a recórrer és llarg, ens sembla que es tracta d'un repte que val la pena assumir per a intentar gestionar les finques d'acord amb els requeriments del nostre temps.

UNA MIRADA FORESTAL ALS BOSCOS DEL MONTNEGRE I DEL CORREDOR

LA RECOLLIDA SISTEMÀTICA D'INFORMACIÓ HA PERMÈS CONÈIXER LA IMPORTÀNCIA I DISTRIBUCIÓ DE LES ESPÈCIES ARBÒRIES A LA ZONA I AFINAR LES DADES DELS INVENTARIS ANTERIORS TOT ASSENYALANT L'ALZINAR, LA SUREDA I LA PINEDA DE PI PINYONER COM ELS TRES GRANS CONJUNTS ON S'HA D'ACTUAR PRIORITÀRIAMENT.

Quan dirigim la nostra vista a la serralada del Montnegre i del Corredor, s'ens fa evident l'elevat pes específic que tenen els seus boscos, tant per al seu paisatge com per a la seva gent.

Conscients d'aquesta rellevància, des de l' Associació de Propietaris del Montnegre i el Corredor treballem conjuntament amb la resta d'entitats i institucions vinculades a la gestió del patrimoni forestal comú, per a l'augment i divulgació del coneixement tècnic i científic d'aquest espai singular.

Fruit d'aquest esforç col·lectiu, durant el darrer any s'ha elaborat un inventari de caràcter marcadament forestal, dels boscos dels municipis d'Arenys de Munt, Sant Celoni, Sant Cebrià de Vallalta, Sant Iscle de Vallalta, Dosrius, Llinars, Vilalba Sasserra, Vallgorguina, Fogars de la Selva i Tordera.

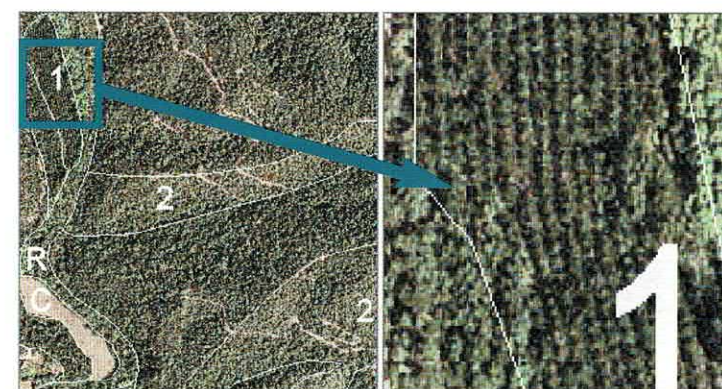
Aquesta anàlisi ens permetrà aprofundir en l'esquelet fonamental que suporta el paisatge, l'ecosistema i un sector econòmic de llarga tradició. Augmentant el nostre coneixement de l'arbrat pretenem millorar la nostra gestió forestal i que repercuteixi en un benefici per a tota la societat.

La realització de l'inventari forestal

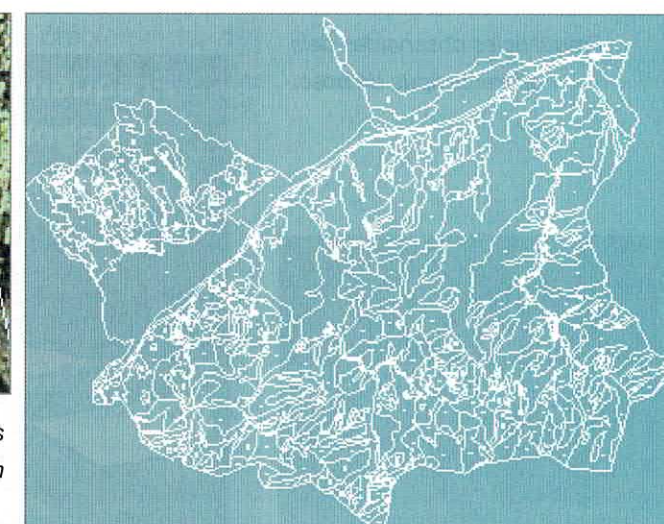
La realització d'un inventari en una superfície tant extensa, 25.000 ha forestals, suposa no sols un esforç econòmic molt important, sinó també tècnic. La metodologia bàsica per a la seva consecució ha estat la següent:

En una primera fase de gabinet es van delimitar superfícies el més homogènies possible pel que fa a les espècies presents, densitats i estadi de desenvolupament. Les unitats mínimes inventariades han estat de dues hectàrees i el material que es va emprar van ser ortofotos a escala 1:5000 (veure gràfic 1 i gràfic 2).

Després s'ha procedit a la realització de la fase de camp, on s'ha corregit el treball fet amb anterioritat, s'han determinat les parcel·les i s'ha realitzat la feina pròpiament d'inventari. En aquestes parcel·les s'han pres dades forestals fonamentals com són les espècies presents, les seves densitats, creixements, dades del sotabosc, característiques físiques, etc., de cadascuna de les unitats objecte d'inventari (veure gràfic 3).

Gràfic 1. A partir de les ortofotografies es van identificar les classes de masses boscoses en zones predeterminades que després es van comprovar "in situ".

Gràfic 2. Posteriorment es va procedir a la identificació de tot el territori del Montnegre i el Corredor i a la zonificació municipi per municipi.

IDENTIFICACIÓ I LOCALITZACIÓ DE LA PARCEL·LA		DADES PER ESPÈCIE ARBÒRIA	
Data	Nº Parcel·la	Coordenada X	Coordenada Y
Municipi			
DADES GENERALS DE LA PARCEL·LA			
Tipus d'inventari	Pendent (%)	Espècie principal?	
Bosc cremat?	Pedregositat (%)	Peus/bar. Peus/ha Regeneració	
Tipus parcel·la	Aprofitament ramader	CD 5	
		CD 10	
		CD 15	
		CD 20	
		CD 25	
		CD 30	
		CD 35	
		CD 40	
		CD 45	
		CD 50	
		CD 55	
		CD 60	
		Total	
			BC=Bosc cremat
DADES GENERALS DE L'ARBRAT			
Recobriments arbori (%)	Aspectes fitosanitaris: Agent causal		
Repartiment de peus	Danys		
Estructura global	Arbres afectats		
QUALITAT TECNOLÒGICA DE L'ARBRAT			
Diàmetre mitjà troncs més grans	Aspecte canó	Branques a partir de (m)	
ARBRES TIPUS			
Espècie	Diàmetre (cm)	Alçada (m)	Edat (anys)
			Creix. corrent (Radial 10 anys) mm
SOTA BOSC I ALTRES ASPECTES			
Espècies de Sotabosc	Espècies endèmiques	Fauna present a destacar	
Recobriments no arbori (%)	Alçada Mitjana (cm)	Possible mecanització?	
		Maquinària	

Gràfic 3. Base de dades per a la informació de camp de les parcel·les d'inventari forestal.

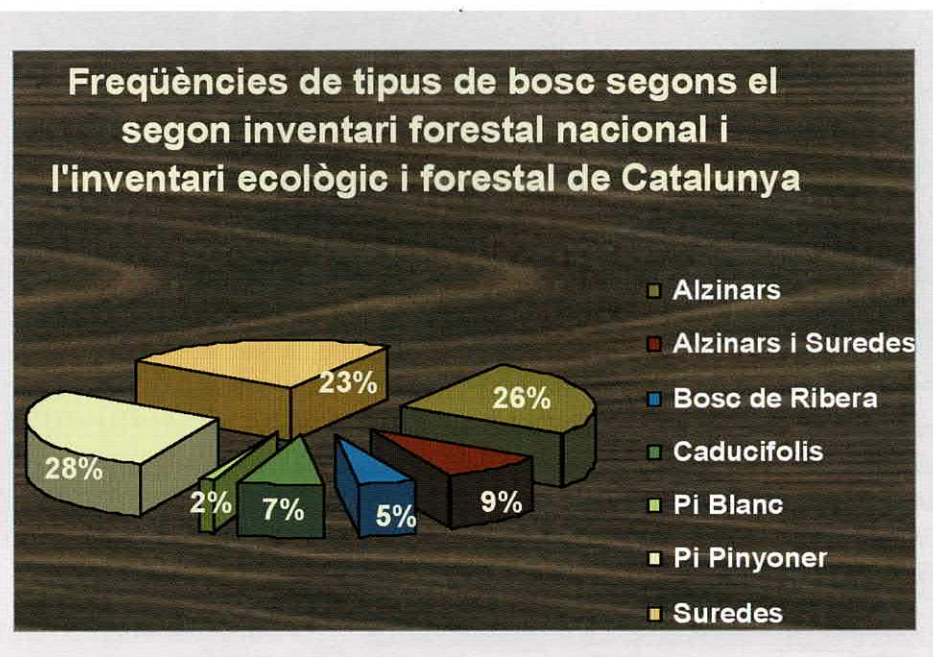
Resultats generals

Les dades que s'havien pogut extreure dels inventaris forestals previs, *Segon Inventari Forestal Nacional i Inventari Ecològic i Forestal de Catalunya*, resulten altament interessants i ens ajudaran a la interpretació posterior del gruix d'informació que es deriva de les dades recollides en camp.

De l'observació de la freqüència d'aparició de cada un dels tipus de bosc presents en aquests inventaris es pot constatar que malgrat que existeix una gran diversitat de formacions arbòries en sobresurten, pel que fa a la seva presència, tres unitats de gestió fonamentals: els alzinars, les suredes i les pinedes de pi pinyoner. A més, també cal destacar la important presència de masses mixtes constituïdes per aquestes tres espècies.

Això no sorprèn a cap coneixedor de la serra, però com a gestors d'aquests boscos sí ens indica quines són les espècies fonamentals sobre les que cal actuar per tal que la gestió tingui el màxim impacte sobre el territori.

Per a la descripció de l'estat d'aquestes formacions boscoses s'han analitzat una sèrie de variables clau com són: les densitats de cadascuna de les espècies presents, les àrees basimètriques, els diàmetres mitjans, les existències, entre altres, que ens permeten fer una primera aproximació a la seva realitat forestal.

Els alzinars

Els alzinars presenten densitats totals mitjanes força elevades, 1450 peus/ha, amb gairebé 1000 peus/ha d'alzina. Es tracta de masses joves de diàmetres normals petits, 15 cm de diàmetre a l'alçada del pit. Són doncs, parcel·les amb diàmetres pròxims als òptims per a la producció de llenyes, el producte fonamental al que van destinades.

Aquests alzinars presenten existències properes a les 80 tones per hectàrea. Les espècies acompanyants de l'alzina solen ser l'arboç i altres *Quercus* sp. fet que els dota d'un elevat valor per a l'obtenció de productes amb finalitats energètiques.

Alzinar recentment explotat a la
serra del Corredor. **Fotografies:**
Jaume Minguell Garriga

Els elevats volums acumulats de llenyes i els importants creixements, de l'ordre de 3 tones per hectàrea i any, ens han de fer pensar en la necessitat real dels aprofitaments forestals com a eina per al bon funcionament de l'ecosistema forestal.

Les suredes

Pel que respecta a les suredes del Montnegre i del Corredor, les primeres dades ens mostren densitats totals mitjanes massa elevades per a una bona producció de suro, 1100 peus per hectàrea. Amb tot, els peus de surera mostren una distribució força òptima, 460 peus per hectàrea de mitjana.

Es tracta de masses de peus joves, de 20 a 25 cm de diàmetre a l'alçada del pit, que han entrat recentment en producció i que requereixen, per dotar-les d'una estructura rendible, treballs de despelegrinat i aclarides de selecció. Això implica una ràpida reducció de les densitats d'espècies acompanyants.

Sureda recentment explotada a la
serra del Corredor.

El pi pinyoner

Finalment hem de parlar de les importants pinedes de pi pinyoner que s'estenen per les vessants de marina del Montnegre i sobretot del Corredor.

Estem davant de formacions forestals que en un passat recent havien estat una important font de rendes. La venda de la pinya havia permès mantenir la gestió d'aquestes pinedes. Malgrat això, la caiguda del preu de la pinya durant els darrers anys, provocada tant per l'increment dels costos d'explotació com per l'efecte d'un furtivisme creixent i evident, ha conduït a l'abandonament de l'explotació.

Pinedes de pi pinyoner del
Maresme.

**Els inventaris
oficials preexis-
tents han estat
contrastats i
completats amb
un treball de
camp exhaustiu.**

*Castanyers a la part
culminal del Montnegre. Al coll
del centre de la imatge veiem
Can Benet Vives i a la seva
esquerra Hortsavinyà.*
Fotografia: Xavier Alfaras

La reducció en les intervencions de millora forestal ha comportat densitats excessives, 875 peus per hectàrea. Malgrat això la densitat mitjana del pi pinyoner no és tant elevada, uns 366 peus per hectàrea. Cal indicar aquí, que per pinedes de 40-60 anys com les presents, es requereixen densitats de l'ordre de 200 peus per hectàrea. Per tant, l'excés de densitat d'aquest i l'elevada colonització de l'estrat inferior per part de l'alzinar en fan urgents els treballs de millora forestal.

Els diàmetres normals mitjans del pi pinyoner són d'uns 24 cm, suficients per facilitar-ne l'extracció comercial. Els de les espècies acompanyants, generalment alzina i arboç, són de 17 cm, i per tant aprofitables per a llenyes. És prioritari en aquestes formacions, per a millorar-ne la producció de pinya i assegurar l'estabilitat futura de la massa, la realització d'aclarides fortes sobre les espècies acompanyants i aclarides de selecció sobre els pins.

Dit això, no em d'oblidar que se'ns obre al davant una qüestió fonamental per a la gestió futura d'aquestes formacions. ¿S'ha d'actuar per a mantenir aquestes pinedes o hem d'intervenir per accelerar el procés de colonització actual?. Esperem que el debat obert en el si de la comissió de treball de l'Associació de Propietaris, entre els diferents responsables de la gestió forestal d'aquests boscos, permeti obtenir respostes que satisfaguin a tothom.

Les formacions mixtes

Existeix finalment un quart tipus derivat dels anteriors, les formacions mixtes d'alzinars, suredes i pi pinyoner. L'ampli rang d'alçades, els canvis freqüents d'orientacions i pendents, a causa de l'abrupte terreny, i la major disponibilitat hídrica comparat amb altres territoris, afavoreixen formacions vegetals diverses. Aquestes formacions d'elevada heterogeneïtat, ocupen una part molt significativa de la superfície forestal del Montnegre i del Corredor.

La simplificació en els tipus de formacions forestals que en aquest article es descriuen: alzinars, suredes i pinedes de pi pinyoner, no és més que una forma de reduir l'elevada complexitat d'aquests boscos, i que els ha donat la importància ecològica, econòmica i social actual. Així doncs, com a silvicultors ens permet extreure'ns de la diversitat global per arribar a concebre l'estructura fonamental del bosc.

Evitar que els arbres no ens deixin veure el bosc és l'objectiu final que es persegueix amb la realització d'aquest inventari forestal.

Conclusions

Les dades definitives que es derivaran de l'inventari realitzat no sols ens permetran ampliar la informació aportada fins ara en aspectes com les existències, creixements, distribucions diamètriques, estructura del bosc, possibilitat i forma d'explotació més eficient, espècies de sotabosc presents, ... sinó que permetrà conèixer amb un elevat nivell de detall (20.000 m2) on i com es distribueixen les diferents formacions forestals.

Totes les dades analitzades fins al moment fan palesa la gran vessant productiva de les formacions del Montnegre i del Corredor. Elevats creixements *dins el context català i un important estoc de fusta acumulada ens ha de fer pensar en l'explotació forestal com la principal eina per al manteniment de la viabilitat futura d'aquests boscos. Viabilitat que també inclou la protecció en front dels incendis, plagues i possibles canvis en les condicions climàtiques.*

Conscients com som des de l'associació de propietaris forestals de la importància de la nostra gestió diària, continuarem treballant durant el proper any, juntament amb els Ajuntaments, la Diputació de Barcelona i el Centre de la Propietat Forestal per ampliar els nostres coneixements, tant del medi forestal com dels models de gestió més eficients per als nostres boscos.

**En general es
confirma que els
boscos del
Montnegre i el
Corredor tenen
una densitat
excessiva per a
una correcta
gestió.**

L'ORDENACIÓ I GESTIÓ FORESTAL AL MONTNEGRE CORREDOR

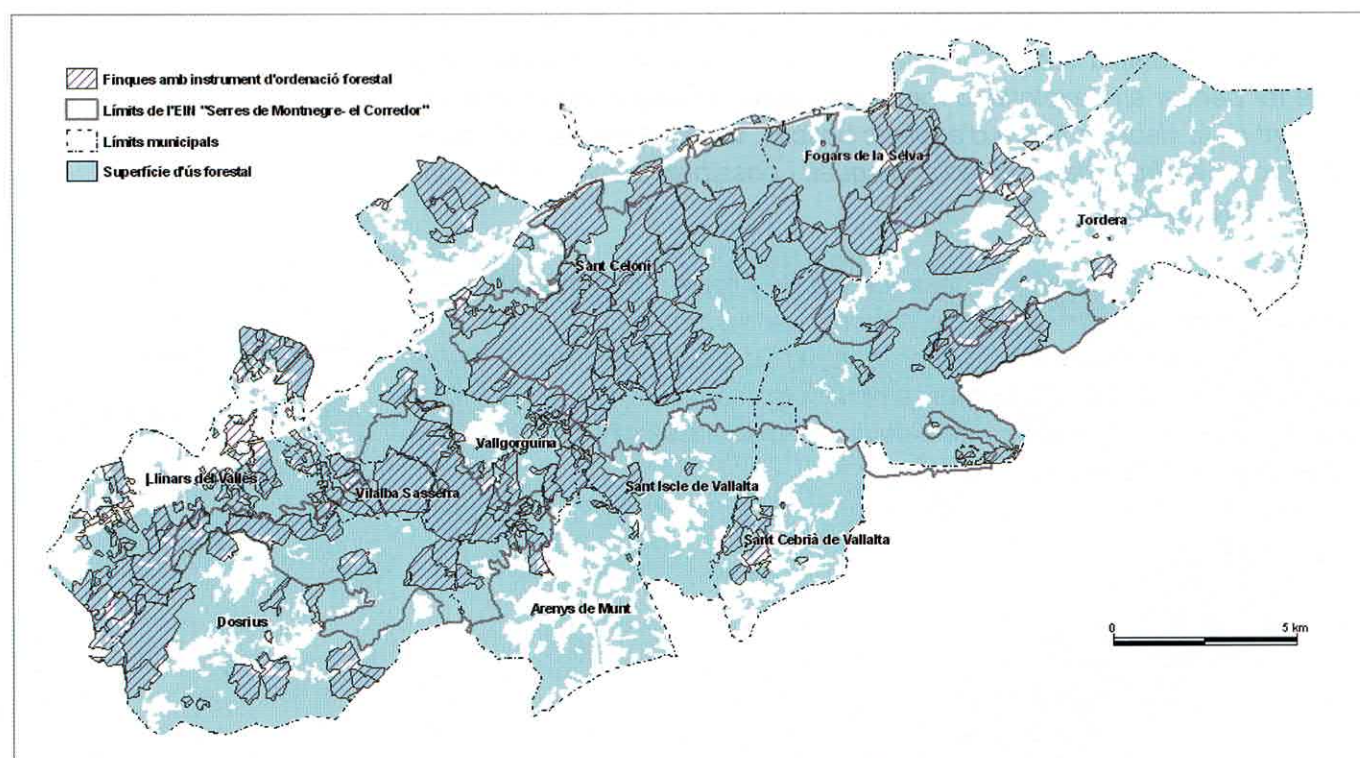
ELS PLANS DE GESTIÓ APROVATS FINS AL MOMENT EN EL MONTNEGRE I EL CORREDOR CONTEMPLA 9.800 HECTÀREES. AQUESTA IMPORTANT SUPERFÍCIE PLANIFICADA ESTÀ PERMETENT LA CANALITZACIÓ CAP A LA NOSTRA MUNTANYA D'UNA CONSIDERABLE SUMA DE FONTS PÚBLICS.

Les serralades del Montnegre i del Corredor estructuraven un territori muntanyós i de tradició bosquetana de la serralada litoral, entre el Vallès i el Maresme i s'estén sobre 10 municipis que tenen una superfície de més de 30.000 ha.

En el mapa podem veure les finques que compten amb un instrument de planificació. Ordenen 9.800 ha, el 39% de la superfície forestal, de les quals 5.280 ha corresponen a l'àmbit del PEIN (el 52% de la superfície forestal), percentatge que duplica la mitjana d'ordenació forestal en els boscos privats de Catalunya.

La part axial d'aquest territori està declarat espai d'interès natural i parc, protegit per un pla especial de protecció (lleï del sòl) des de l'any 1989. La gestió del parc és essencialment interessant en un territori, la serralada del Montnegre i el Corredor, que hauria pogut esdevenir el "pati del darrera" del Maresme i del Vallès, on els municipis del litoral o de la plana, centrats en les àrees urbanes, residencials i industrials, deleguen a aquest òrgan la gestió de la serralada.

La serra és un espai eminentment forestal, amb masses denses i ben conservades, on hi destaquen alzinars, suredes, pi pinyer, rouredes i castanyedes.

Es diferencien clarament el vessant de marina, la solana, on el mosaic per la presència de l'agricultura –primer la patata i la vinya i més tard els conreus intensius- hi és més important, del vessant del Vallès, interior, més obac i més forestal. Tanmateix, les intrincacions del relleu i l'orientació creen microclimes i espais de tendències diverses a una i altra banda.

El bosc és el gran protagonista d'aquest territori, si més no des de la perspectiva de l'ocupació territorial. Bosc que en determinats indrets és força consolidat i s'hi manté, des de fa temps, una gestió forestal activa, per bé que ha disminuït en aquestes darreres dècades. En altres indrets el bosc és jove i poc consolidat i ha anat ocupant els terrenys que l'agricultura ha anat abandonant.

Pràcticament tota la superfície forestal és de titularitat privada. Ocupa el 67% del total de la superfície dels municipis que són àmbit d'actuació de l'Associació de Propietaris del Montnegre i el Corredor i, si ens cenyim únicament al que és dins el PEIN, el bosc n'ocupa el 96%.

La planificació i les actuacions forestal a la zona

En concordança amb la seva tradició fustal, bona part d'aquesta superfície està ordenada mitjançant Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestal. En l'àmbit general dels municipis hi ha 177 instruments d'ordenació (entre plans tècnics -170- i plans simples de gestió forestal -7-), que ordenen 9.800 ha, cosa que representa el 39% de la superfície forestal.

Pel que fa a l'àmbit específic del PEIN, la intensitat de finques ordenades és superior: són 70 finques, amb 5.280 ha ordenades (el 52% de la superfície forestal), percentatge que duplica la mitjana d'ordenació forestal en els boscos privats de Catalunya, que actualment se situa en el 24%.

Tanmateix, el més rellevant, és que la gestió en aquest espai –tan proper a la gran conurbació barcelonina- supera també la mitjana de Catalunya. Si agafem com a referència els anys 2004 i 2005, dels quals tenim dades fiables, resulta que el 2004 es van notificar 152 actuacions en finques ordenades (119 dins el PEIN) que van comportar la realització de treballs en una superfície acumulada de totes les actuacions realitzades de 1.735 ha (1.434 dins el PEIN). L'any 2005 eren 234 avisos (159 dins el PEIN) que han comportat treballs en una superfície acumulada de totes les actuacions realitzades de 3014 ha (2099 dins el PEIN). En total, entre els dos anys, s'ha treballat en una superfície acumulada de 4.749 ha (3.533 dins el PEIN), que representen respectivament –en el supòsit, no cert, que sempre fossin superfícies diferents- treballs en el 48% de la superfície ordenada del total de municipis i en el 67% de la superfície ordenada de les finques que estan dins el PEIN.

Les subvencions a la gestió forestal sostenible d'aquest territori durant els darrers anys han estat 232.500 € l'any 2001, corresponents a 32 expedients, 390.000 € l'any 2002, corresponents a 49 expedients, 939.000 € durant la bianualitat 2003-2004, corresponents 90 expedients i s'han atorgat 891.500 € per la bianualitat 2005-2006 que corresponen a 96 sol·licituds.

El nombre d'actuacions silvícoles notificades pels propietaris del massís el 2005 és de 234, xifra que dona idea de la represa del sector.

Plantació de pins *insignis* en un antic conreu.

**JOAN IGNASI
CASTELLÓ I VIDAL**
Cap de l'Oficina Tècnica
de Prevenció Municipal
d'Incendis Forestals de la
Diputació de Barcelona
Fotografies :
Xavier Alfaras

ASSOCIACIONS DE PROPIETARIS FORESTALS, UNA BONA EINA PER LA GESTIÓ DEL BOSC PRIVAT

ELS BOSCOS CATALANS NOMÉS PROPORCIONEN UN 10 % DE LA FUSTA QUE ES CONSUMEIX A CATALUNYA. L'INCREMENT D'AQUESTA QUOTA NOMÉS ES PODRÀ ASSOLIR A PARTIR D'UNA SILVICULTURA MODERNA QUE INCORPORI ELS CONEIXEMENTS CIENTÍFICS I L'ÒPTICA EMPRESARIAL. LES ASSOCIACIONS DE PROPIETARIS PODEN SER UN DELS ESGLAONS FONAMENTALS PER AQUEST CANVI.

El consum de productes forestals a Catalunya equival, anualment, a més de sis milions de metres cúbics de fusta. Aquesta xifra en comptes de disminuir augmenta cada exercici; el consum de paper, per exemple, se situa avui en uns 169 Kg per habitant i per any, però seguirà incrementant-se, com a mínim, fins arribar als 228 Kg anuals que gasten els ciutadans alemanys.

El sector industrial relacionat amb al fusta i altres productes forestals, també es molt important a casa nostra. Les indústries de totes mides que fabriquen: paper i els seus derivats, mobles, taps del suro o utilitzen la fusta per a la construcció, sumen més de 4.500 establiments, que ocupen 52.000 persones i tenen un volum de negoci que supera els 6.300 milions de € per any.

SUBSECTOR	NOMBRE ESTABLIMENTS	PERSONES OCUPADES	VOLUM DE NEGOCI EN MILERS D'EUROS
PASTA DE PAPER, PAPER I CARTRÓ	83	5.300	1.208.742
FUSTA I SURO	2.157	15.200	1.333.553
MOBLES	1.824	18.800	1.591.663
ARTICLES DE PAPER I CARTRÓ	512	13.400	2.233.396
TOTAL	4.576	52.700	6.367.354

Quadre 1. Font: Institut d'Estadística de Catalunya (Any 2003)

Ara bé, si mirem les estadístiques oficials, la nostra producció de fusta, la matèria prima que usa aquesta indústria, no arriba als 600.000 m³. És a dir, importem el 88% de la fusta que consumim.

Analitzant conjuntament els aspectes positius dels subsectors de la fusta (quadre 1) i la nostra producció de matèria prima sorgeix immediatament aquesta pregunta: Com pot ser que Catalunya, tenint una superfície forestal de 2 milions de hectàrees, només aportí un 10 % de la fusta que consumeix la seva indústria?. Les raons d'aquesta situació són múltiples, algunes d'elles irremediabls i d'altres transformables. Esquematitzant, podríem agrupar-les en diferents àmbits: els productes forestals catalans; l'organització productiva i comercial, la silvicultura i els consumidors. Cada un d'aquest temes podria desenvolupar-se abastament, però aquí ens limitarem, modestament, a destacar-ne superficialment algun aspecte per intentar explicar la paradoxa que hem comentat.

Els productes forestals catalans

Dels productes forestals catalans podem dir que, exceptuant el suro i algun producte singular, no tenen el prestigi de la fusta tropical o la del Bàltic i que la sortida normal de la fusta dels planifolis és la de ser destinada a llenyes, mentre que la procedent de les coníferes serveix com a matèria primera per a la indústria de trituració, la que fabrica pastes de paper i taulers, o com a producte de base per a les serradores especialitzades en la fabricació de "pallets" pel transport. En definitiva, matèria primera per a fabricar derivats amb poc valor afegit que sols poden deixar alguna rendibilitat al subministradors de matèria primera si les partides a la venda són grans i els costos per a obtenir-la i transportar-la fins a les fàbriques són baixos. Altres activitats relacionades amb el bosc com la caça, l'excursionisme, el lleure en general, la recollida de bolets, no sempre es paguen; i altres valors, podríem dir-ne ambientals, avui tant de moda, com la defensa contra l'erosió, el consum de diòxid de carboni o la regulació dels vents no es cotitzen en els mercats.

D'altra banda, la productivitat a la Mediterrània és baixa, sobretot si comparem les nostres espècies amb els eucaliptus o els pins americans que multipliquen per 20 els nostres creixements, en àrees europees més plujoses, i per més de 40 en zones tropicals. Això, no impedeix que el país estigui en condicions de produir més del 12%, com ja hem comentat, de la fusta que consumim.

L'organització productiva i comercial

Els consumidors industrials, seguint la lògica del mercat, sempre acostumen a comprar, a igualtat de qualitats, la partida més barata i quan el mercat demanda productes d'una qualitat superior a les de casa van a buscar-los a fora mentre sigui econòmicament viable. Si la indústria abandona per manca de rendibilitat, els comerciants s'encarreguen de cobrir la demanda portant els productes d'arreu del món. El consumidor dels productes elaborats cerca la millor relació qualitat preu i rara vegada es preocupa de si el que consumeix està fabricat amb fusta del Berguedà o de Ucraïna. Encara més, molts consumidors no acaben de relacionar un Kleenex, el cartró de la caps de galetes o les planxes del moble de fòrmica de la cuina amb la fusta, o desconeixen que el carbó que crema a la seva barbacoa és d'origen vegetal i, fins i tot, en molts casos, estan disposats a lluitar ferotgement contra la tala de qualsevol arbre, activitat que certs sectors de la societat criminalitzen.

La superfície forestal productiva a Catalunya és de propietat privada en un 85% i està distribuïda, pel cap baix, en 50.000 propietats segons el darrer cens agrari (no hi ha estadístiques oficials de l'Administració Forestal) de totes les mides i qualitats. Això implica una gestió del bosc i una venda dels productes individual, dividida i heterogènia. Això ens diu, també, que quasi el 70% de la superfície del país pertany a pocs ciutadans i que el gruix dels 7.000.000 del cens es passegen per la superfície de Catalunya, un dret que podria ser constitucional, perquè els seus propietaris ho permeten.

Ara com ara, el suro és un dels pocs productes del nostre bosc amb un mercat remunerador. Lleva del suro en una finca prop de Sant Martí de Montnegre.

Els hàbits de consum de productes derivats de la fusta no tenen en compte l'origen de la matèria primera

A Catalunya hi ha poca tradició silvícola, la formació forestal és una cosa de fa quatre dies, i la recerca igual. La gestió que s'ha fet del bosc privat ha estat basada en la tradició i en un esperit patrimonial més que en l'experiència científica i l'òptica empresarial. Els resultats han estat bons, durant decennis, mentre la mà d'obra era barata i la demanda era superior a la oferta. Ara bé, en entrar productes de fora a bon preu, tancar-se algunes indústries importants, com les papereres de Balaguer i Sarrià de Ter, i incrementar-se els costos de l'extracció de la fusta, la gestió tradicional no ha pogut mantenir la rendibilitat de moltes finques.

Així les coses, la major part de propietaris forestals es troben amb un mercat que consumeix molta fusta però poca de la seva perquè o no té la qualitat que es demanda o, si la té, surt massa cara, ja que com hem vist: la gestió està dividida; la silvicultura no respon a les exigències del mercat; la informació comercial de què disposa el propietari és mínima; les petites partides que ven no li permeten discutir els preus amb els rematants i molt menys amb la indústria; l'administració, empesa per la hipocresia dominant d'una societat que consumeix fusta a tot drap però que, com hem comentat, criminalitza la tallada del bosc, posa més entrebancs que facilitats i obliga a una gestió cara i farragosa i, finalment, els costos s'incrementen si es fa prevenció d'incendis.

La fusta autòctona procedent de planifolis es destina majoritàriament a llenyes. Camió de llenya a la carretera del St. Martí a Vallgorguina.

Estan en un carreró sense sortida les finques forestals?

En resum, les coses no li van bé a la propietat forestal: mal ven si ven, no pot fer gestió, els ciutadans, sovint, l'usen gratuïtament per el seu lleure, l'administració la vigila amb un cel inquisidor, els caçadors i boletaires s'hi passegen quasi sempre sense pagar res. No pot fer prevenció d'incendis perquè els beneficis que li dona la recol·lecció no cobreixen els diners que exigeix. Encara més, si quan ha tingut la dissort d'ésser afectat per un foc tingués de pagar els bombers o els voluntaris, probablement hauria de vendre's la propietat per tal de cobrir les despeses. Arribats a aquest punt, hem de dir, però, que, de fet, el bosc pot viure tranquil·lament sense gestió i així ho ha fet durant milenis, ara bé, si hi ha set milions de ciutadans dins o

entorn els boscos que en molts casos els utilitzen per el seu lleure o per satisfer el seu instint recol·lector, aquest bosc necessita, per fer front a l'ús que demana la societat; o bé preparació i manteniment, és a dir gestió, o bé li cal despesa per tancar-lo i barrar-lo als ciutadans.

Avui, per obtenir els diners que calen per fer gestió forestal, caldria descobrir un producte fet a partir del que donen els nostres boscos que moguéssim milions d'euros i faci necessària i rendible la inversió al bosc; o caldria cobrar als ciutadans una bona entrada per passejar-se per els boscos de propietat privada del país; o convindria que els ciutadans a través dels seus impostos reunissin suficient diner públic per pagar la gestió dels boscos de propietat privada.

Fent una ullada a aquestes solucions sembla que a mig termini cap d'elles o d'altres semblants podrà de forma independent resoldre la situació de la propietat forestal privada. Tanmateix, la suma del que és possible, d'aquestes solucions, pot ajudar a finançar una gestió que cada dia que passa és més imprescindible. Així, la descoberta d'un producte sembla difícil, ara bé, millorar la producció actual i rebaixar els costos d'aprofitament és possible i aconseguir acords amb la indústria, també.

Anàlogament, cobrar als ciutadans una taxa cada vegada que entrin al bosc és complex, poc popular i pot reduir una demanda que indubtablement és un dels recursos econòmics més importants de moltes comarques; però, millorant l'oferta, molts usuaris poden pagar satisfets per nous serveis que els beneficiïn. Pensar que els diners públics correran cap el bosc, perquè aquest dona serveis ambientals que no estan al mercat però que estan de moda, és poc probable en el corrent liberal que ens arrossega i més amb un cost comparable al d'alguns serveis essencials com la sanitat, les pensions i l'ensenyament que comprometen el pressupost públic. Tot i això, no seria impossible que els propietaris establissin un contracte amb els ciutadans, a través de les diferents administracions que els representen, comproment-se a oferir uns serveis que garantissin, per exemple, el dret, ja comentat, a conèixer de forma regulada el país o autoritzant dins de les propietats privades els plans municipals de prevenció d'incendis forestals, a canvi d'un compromís públic per el finançament parcial del bosc català. I, finançament parcial vol dir recolzar la gestió privada tant en les zones productives com en les improductives.

És possible un contracte social que remuneri les aportacions del bosc a la societat a canvi de compromisos dels propietaris

Les actuacions mecanitzades són cares i poden ser abordades de forma molt més eficient per les associacions. Trituració de restes d'aclarida a la finca de Can Bonamusa de Vallgorguina.

Malgrat les previsions de la nostra legislació, fins ara l'administració forestal no ha emprès una política de foment de l'associacionisme

Limitacions de la gestió individual

Pot un propietari forestal assajar individualment aquest conjunt de mesures o d'altres que puguin inventar-se? La resposta, en general, és no. Sense aportació de diner públic, sense organització, sense informació, sense pacte amb la resta d'actors socials, és molt difícil fer-hi front.

Per superar aquesta situació, tots aquells que no poden posar en pràctica una solució individual, que són la majoria, tenen una desllorigador: ASSOCIAR-SE. Reunir-se per vendre conjuntament els productes del seu bosc, o per aconseguir millors preus en la gestió de la finca, o per disposar de maquinària, o d'assessorament tècnic o per gaudir de tots aquests serveis alhora.

L'associacionisme també pot beneficiar a la política que han de posar en pràctica les administracions perquè: facilita el diàleg i els pactes; garanteix una millor distribució dels ajuts públics i el seu ús exclusivament forestal; pot assegurar un subministrament constant de matèria primera i, per tant, el desenvolupament d'una política industrial; estructura el territori i consolida l'evolució d'una silvicultura científica i moderna.

La Llei Forestal de Catalunya dóna prioritat per tot a les associacions de propietaris. És veritat que fins avui la Generalitat no ha fet una lectura convençuda d'aquesta norma elaborada per el Parlament i han estat els Ajuntaments i els propietaris amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona els que després dels incendis de 1998 a la Catalunya central han iniciat una cooperació estreta per restaurar i millorar moltes zones forestals degradades i treballar per una millor prevenció dels incendis forestals. Els resultats són interessants, actualment existeixen a la província de Barcelona 10 associacions, en terrenys de 70 municipis. S'ha fet una planificació de referència de 145.520 ha i està associada un 24 % de la superfície forestal (170 propietaris). Aquestes associacions en quatre anys han realitzat treballs en 11.871 ha i hi ha nous ajuntaments i associacions de propietaris interessats en participar en aquest programa (102.483 ha, 40 municipis), que és finançat en un 100% per la Diputació de Barcelona.

Associar-se exigeix compromisos a tots els participants. Els propietaris i les administracions, que representen a milers de ciutadans, pacten i es comprometen a oferir-se mútuament serveis i ajuda. El diner públic assisteix a la propietat i aquesta garanteix un servei concret als ciutadans. És un bon camí per arribar a millorar la gestió de la nostra superfície forestal. Altres camins com els ajuts amb caràcter individual i el planejament finca per finca, s'han desenvolupat en els darrers anys a casa nostra, però no han aconseguit que la gestió forestal abasti més enllà del 20% de la superfície forestal privada.

Tots els sistemes tenen els seus límits, l'associacionisme o l'arribada de diners públics sense més compromís, també. Probablement la suma de sistemes pot ser una via plausible. Segur que la Generalitat de Catalunya ho pensa així i que, tard o d'hora, recolzarà les associacions de propietaris forestals, com una de les vies per fer gestió del bosc. El país ho agrairà.

L'EVOLUCIÓ DEL MARC NORMATIU EN RELACIÓ A LA GESTIÓ ASSOCIADA DE FINQUES FORESTALS PRIVADES A CATALUNYA

XAVIER MATEU
I LLEVADOT
Director gerent del Centre
de la Propietat Forestal
Fotografies :
Xavier Alfaras

L'ASSOCIACIONISME COM A FÓRMULA PER SALVAR LES MANCANCES DE LA GESTIÓ FORESTAL EN ELS BOSCOS PRIVATS ESTÀ PREVIST TAN EN LA LLEI FORESTAL CATALANA COM EN LA NOVA LEY DE MONTES ESPANYOLA. EL NOU PLA DE POLÍTICA FORESTAL ÉSDEVÉ UNA OCASIÓ IDÒNIA PER A POSAR-HO EN PRÀCTICA.

La gestió en la tradició legislativa espanyola

La gestió forestal que avui en diríem sostenible, és a dir, aquella que parteix d'una anàlisi de la situació (inventari), uns objectius perioditzats (programa) i una realització de treballs basats en els objectius (gestió), per tal de conservar, mantenir i millorar les masses a l'hora que se'n treu profit, l'administració forestal espanyola l'ha practicat i fomentat quasi exclusivament a les masses i terrenys forestals de titularitat pública.

El projecte d'ordenació és la figura administrativa que millor s'ha adaptat a aquestes necessitats i està especialment indicada per boscos i terrenys forestals de gran extensió i amb espècies amb períodes de retorn mitjans i llargs.

Dissortadament, ni tots els boscos públics de Catalunya van arribar a disposar de projecte d'ordenació ni la gestió, en aquelles que en disposaven, va tenir en els treballs de manteniment la dedicació que precisaven.

En conseqüència, amb aquesta tradició no ens ha d'estranyar que la normativa espanyola en matèria forestal, la Ley de Montes de 1957, no només no parli d'aprofitaments en comú de terrenys de titularitat privada, sinó que amb prou feines parla de gestió privada, excepte quan es regula la intervenció administrativa de la gestió privada.

Des d'aquest punt de vista, el que es desprèn d'aquesta visió és la distribució essencial de la superfície forestal en dos grans grups, en base a la titularitat: els boscos públics, gestionats sosteniblement i els boscos privats, als quals es permet la gestió per part de la propietat a efectes de producció, i aquesta gestió és molt intervinguda per l'administració forestal.

En el supòsit d'actuacions necessàries o convenients en determinats territoris privats, la figura prevista per la llei i fomentada per l'administració és el consorci -o el conveni, segons el cas- de finques de particulars amb l'administració, que fa la funció de suplència.

La llei forestal de Catalunya i la creació del Centre de la Propietat Forestal com a òrgan desconcentrat

La Llei forestal de Catalunya, de l'any 1988, elaborada amb alta intervenció de representants de la propietat forestal privada, representa un canvi important i ja l'article primer recull, com a objectiu, entre d'altres, el de "fomentar l'associacionisme", però el legislador no aclareix a quin tipus d'associacionisme es refereix, si associacions professionals o associacions per a la gestió.

En qualsevol cas, obre la porta per a què l'article 19.c) de la llei atribueixin, com una de les funcions del Centre de la Propietat Forestal, -creat inicialment per aquesta mateixa llei- sigui la de "promoure la constitució d'associacions i agrupacions forestals i d'entitats de cooperació entre els titulars dels terrenys forestals de propietat privada per a facilitar l'administració dels boscos i la comercialització dels seus productes".

Tanmateix, manté la figura dels consorcis, o altres figures entre l'administració i els propietaris forestals per la reforestació i la regeneració dels terrenys forestals.

Un dels objectius de la gestió conjunta és emprendre aprofitaments de les finques diferents del forestal. A la fotografia ramat a Can Nonell de la Serra, Vallgorguina.

Moltes de les tasques de servei de les finques, com és ara el manteniment de camins poden ser fetes amb avantatge de forma agrupada. Neteja de vores del camí que condueix a Can Cases (St. Martí de Montnegre), amb una desbrossadora de braç.

En aquest mateix sentit, al tractar de les empreses d'explotació forestal preveu que les cooperatives, les empreses associatives i les agrupacions d'empresaris per a la producció, la transformació i la comercialització en comú dels productes forestals gaudeixin de beneficis addicionals pel que fa als ajuts atorgats amb caràcter general. La llei del Centre de la Propietat Forestal de 1999 transforma l'antic CPF de la llei del 1988 d'òrgan desconcentrat -depenent de la Direcció General del Medi Natural- a empresa pública, regida per un Consell Rector.

En l'article relatiu a les funcions del CPF recull, com a funció pròpia del CPF, entre d'altres, la promoció de la constitució d'associacions i agrupacions forestals tal i com era definida per la llei de 1988.

La llei espanyola de Montes

La llei espanyola de Montes de l'any 2003, que avui està en revisió, incorpora plenament alguns d'aquests conceptes. Després de diverses intencions infructuoses aquesta llei, que és bàsica de l'estat- redactada de nou, i amb el procés de maduració que representa haver elaborat abans l'estratègia forestal espanyola- fa una síntesi entre aspectes de modernitat aplicats a l'administració del sector forestal i els elements bàsics de la tradició forestal espanyola.

Ja a l'exposició de motius es parla de multifuncionalitat, integració amb polítiques d'ordenació del territori, desenvolupament rural biodiversitat i participació dels agents socials i econòmics. També es refereix explícitament als propietaris com a responsables de la seva gestió. Per aquest motiu preveu fomentar l'ordenació forestal a nivell de finca i a nivell territorial, això darrer a través dels plans d'ordenació dels recursos forestals (PORF).

L'articulat recull clarament el paper de la propietat privada "los montes privados se gestionarán por su titular", que serà en tots els casos el propietari dels recursos forestals produïts.

El veritable repte és que els propietaris siguin capaços d'agafar la iniciativa amb el suport però sense la tutela de les administracions

En el Títol VI, destinat al foment forestal, la Ley de Montes incorpora un article referit a associacions de caràcter forestal, on diu que les administracions públiques promouran les fundacions, associacions i cooperatives d'iniciativa social que es dediquin a les matèries tractades per la llei i, en particular la gestió sostenible i la multifuncionalitat dels boscos, i que puguin col·laborar amb l'administració.

De la mateixa manera que a la llei forestal catalana de 1988, l'article no deixa clar si es refereix a entitats socials de participació o bé a ens de gestió, per bé que la inclusió de les cooperatives dona cabuda, també, a aquests darrers.

El nou pla de política forestal de Catalunya

Més recentment, a Catalunya, durant l'any 2005 s'ha estat treballant de valent en el nou pla de política forestal que haurà d'abastar el període 2006-2016. El projecte de pla és responsabilitat del Departament de Medi Ambient i Habitatge fins que el Govern no l'aprovi, l'assumeixi com a propi i el doti de finançament, però ha estat participat i contrastat per múltiples interlocutors, entre els quals, el segment dels silvicultors familiars, que és com els agrada de reconèixer-se els propietaris forestals.

En relació a la gestió associada o en comú, el Pla general de política forestal preveu dins del programa 4: "Millora de les condicions socioeconòmiques i de l'ús social", el tema 4.4 sobre la propietat forestal, on defineixen els objectius:

- Millora del marc jurídic de la propietat forestal.
- Foment i recolzament de la propietat forestal.

Aquest segon objectiu es concreta en dues accions que afecten directament a la gestió associada de finques forestals privades. Les accions són les següents:

- Assessorament tècnic i jurídic per a la creació de fórmules associatives de la propietat forestal.
- Ajuts per tipologia d'acció (formació, subvencions, convenis, etc.) per a la promoció de fórmules associatives de la propietat forestal.

A part d'aquestes accions concretes, en altres temes associats als diferents programes del Pla de política forestal, trobem accions que reforçaran la gestió que es desenvolupi en el marc d'associacions i de l'ordenació forestal.

Experiències associatives a Catalunya

Per què fins el moment no ha reeixit a Catalunya la gestió forestal associada, en cap de les diferents formes possibles? No serà perquè no s'hagi provat des de diferents instàncies, sinó perquè ens trobem amb dificultats de tipus estructural, cultural i legal que dificulten el seu funcionament.

El Centre de la Propietat Forestal ha promogut i incentivat la realització de plans tècnics de gestió i millora forestal en territoris compostos per agrupacions de propietaris, tant en finques cremades com en finques verdes,

però la manca de disponibilitat financera suficient per al foment de la gestió forestal sostenible, afegit a l'inconvenient que l'actual Programa de Desenvolupament Rural (PDR) és molt restrictiu en aquesta matèria, no ha permès que tiressin endavant projectes ambiciosos.

La baixa rendibilitat econòmica del bosc a Catalunya motiva que els propietaris els manqui la confiança suficient per emprendre per ells mateixos iniciatives associatives de gestió en comú i abans opten per abandonar progressivament la gestió, començant per les parts més poc rendibles de la finca.

Finalment, fora del PTGMF no hi ha cap figura normativa, reconeguda en la legislació actual, que agregui diversos plans de finca per a la seva gestió. La Diputació de Barcelona ha promogut o ha donat suport a diverses associacions de propietaris, amb resultats diversos, i alguna d'elles amb resultats molt interessants.

Hem de destacar l'experiència de Berguedà-Verd, que ha evitat, mitjançant l'associacionisme, l'abandonament de la gestió forestal en una àmplia superfície que havia quedat totalment calcinada per motiu dels grans incendis de la Catalunya Central. Tanmateix, tot i l'èxit innegable i valuós de l'experiència d'aquesta associació, amb la qual el CPF hi té també un conveni de col·laboració, no és una experiència extrapolable.

Per aquest motiu, l'associació del Montnegre-Corredor, que durant l'any 2005 ha signat un conveni amb un seguit de municipis de l'àrea, la Diputació de Barcelona i Centre de la Propietat Forestal per a la gestió en comú de les finques forestals, és especialment valuosa ja que el projecte es desenvolupa sobre finques verdes, amb capacitat productiva i una directa implicació dels seus propietaris. El fet de tractar-se la serralada del Montnegre-Corredor d'un espai forestal tan divers, tant en vegetació com en estructura de la propietat, el projecte és especialment valuós per les seves possibilitats d'extrapolació.

Tanmateix, el veritable repte per a la gestió forestal en comú, està en què els sindicats i associacions siguin capaços d'agafar la iniciativa -amb el suport de les administracions, però sense la seva tutela- i promoure cooperatives, associacions i ens de gestió que siguin capaces de conciliar la iniciativa individual tan marcada en els nostres silvicultors - amb les economies de la gestió en comú-. El nou Pla general de política forestal demostrarà el seu encert si, entre d'altres objectius, esdevé eficaç en la promoció de la gestió associada.

Nom CAL BATLLE

Municipi Sant Celoni

Indret Vilardell

Coordenades 61.15

Accés S'hi accedeix per la carretera de Montnegre. S'agafa des del costat mateix del parc de bombers en direcció a Vilardell. Fins l'ermita de Sant Llorenç la carretera és asfaltada. A partir d'aquí continua una pista de terra que a uns 200 m. aprox. passa pel cantó esquerre d'aquesta casa.

Estat de la casa Actualment, la casa es troba en molt bon estat de conservació, degut a què ha estat restaurada recentment per allotjar-hi un hotel i restaurant de luxe.

Descripció de l'edificació L'edifici principal consta d'un cos rectangular format per dos pisos i golfes. Hom diria que l'estructura principal és de les mateixes característiques de ca l' Agustí d'Olzinelles. El que més hi fa pensar és la bonica façana d'estil neoclàssic coronada per un gros rellotge de sol i amb elements que recorden l'època indiana,

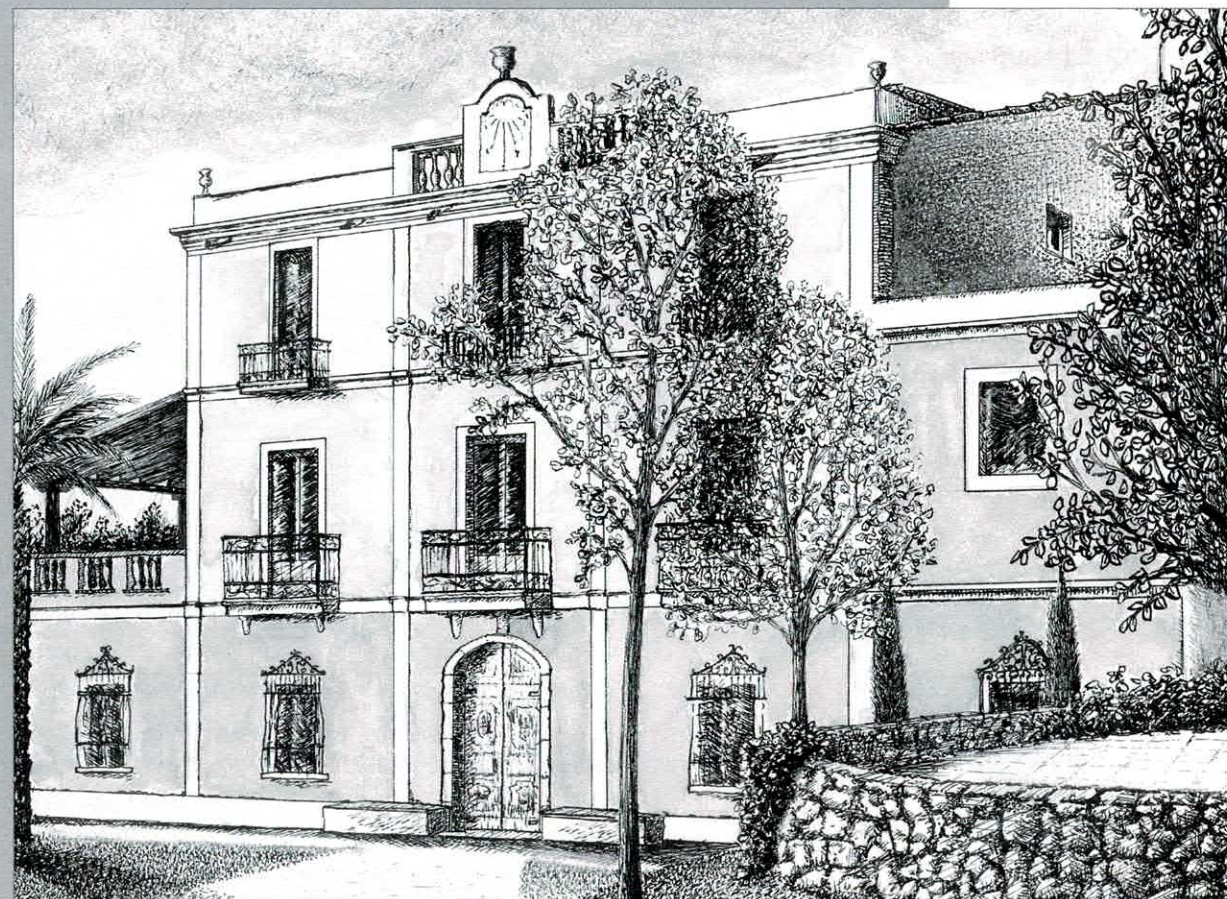
Elements d'interès Tot i que la casa es troba ubicada enmig d'una urbanització que l'ha descentrat del seu ambient original, tot el conjunt encara conserva l'encant que van projectar els seus antics propietaris. Es pot dir que un dels elements que més importància i solemnitat li donen és la seva façana.

Datació Com totes, aquesta vella masia ha sofert diverses reformes al llarg de la seva història. La més important i que més la va transformar va ser la duta a terme el 1882, i que la va deixar tal com la veiem avui. Durant aquesta època moltes de les masies de la muntanya van ser fortament reformades, gràcies a l'impuls econòmic dels seus propietaris.

Història Del mas Batlle ja se'n tenia coneixement el s.XIV, degut a què consta com un dels masos de Vilardell en el fogatge de Montclús el 1360. Ben aviat aquest cognom va anar desapareixent de la línia successòria dels hereus d'aquest mas, mantenint-se, no obstant, com a àlies Batlle. Així doncs es van succeir hereus com Antoni Pareres, el s.XVI o la saga dels Prat que va del s.XVII fins el s.XIX.

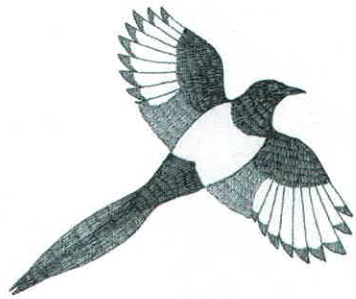
A finals del s.XIX, aquest vell mas passa per un dels seus millors moments, ja que la pubilla Magdalena Prat i Moretó es casa amb Josep Alfaras i Planas, fill d'una important família de propietaris. Diuen, sense provada veracitat, que aquesta família va trobar amagada a la seva casa, una gerra de monedes d'or, que va utilitzar per comprar diverses propietats al Montseny.

Una filla d'aquest matrimoni, Teresa Alfaras i Prat, es casà amb Josep Riera i Pons, hereu de can Riera de Furiosos, una de les masies més importants d'aquella parròquia. Aleshores Cal Batlle disposava ja d'una gran propietat a Vilardell amb terres que arribaven fins a l'altre cantó de la Tordera, a l'anomenat Pla d'en Batlle, avui terreny industrial. A mitjans del s.XX, aquesta gran propietat va anar sent venuda i la casa va passar per diferents situacions d'aprofitament com a casa de colònies o restaurant. Recentment, ha canviat de mans i els seus actuals propietaris sembla que hagin volgut que aquest vell mas tornés a tenir l'esplendor que havia aconseguit al llarg de la seva història. Ara novament restaurat s'utilitza com a hotel i restaurant de primera categoria.

fauna

Nom comú GARSA
Nom científic *Pica pica*

Morfologia El seu plomatge blanc i negre i la seva llarga cua, fan inconfusible a aquest còrvid. El seu plomatge negre, sobretot el de la cua, llueix de blau i verd i porpra segons com li toquin els raigs de Sol. Amida quaranta-sis cm de longitud i té una envergadura alar de seixanta cm. Com la majoria dels còrvids, emet la seva veu d'alarma davant del mínim perill.

Ecologia La dieta de la garsa és suficientment variada com per permetre-li adaptar-se a un bon nombre d'hàbitats. Durant la primavera, l'estiu i la tardor, mengen insectes de tota mena. Durant aquest temps també mengen rates, sangartanes, granotes, cargols i no tenen cap escrúpol a l'hora de saquejar nius d'altres ocells, fins i tot de la mida del faisà, donant bon compte dels ous o els polls. Mengen qualsevol tipus de carronya, aprofitant les restes que puguin deixar altres depredadors. A l'hivern, quan escasseja el menjar, es solen veure en els abocadors on s'alimenten de les restes orgàniques i llavors que hi poden trobar. La garsa és un dels còrvids més intel·ligents. Malgrat alimentar-se en moltes ocasions dels animals atropellats pels cotxes, per molt trànsit que hi hagi, poques vegades és ella l'atropellada. Té una facilitat especial per esmunyir-se del caçador o del que representi un perill, al qual pot seguir, però sempre a la distància adequada per poder-se'n escapar. Nia en les parts més altes d'arbres

com els pollancreu o també a un metre d'altura entre arbustos, però sempre entre branques mitjanament gruixudes.

Distribució

En els últims anys la densitat de les garses s'ha vist augmentada notablement, sobretot en els conreus i zones habitades. En el Montnegre la seva àrea de distribució es limita a les parts baixes de la muntanya més humanitzades i al redós de les masies i espais oberts. A l'hivern se la pot trobar als parcs i jardins i també als llocs on s'hi hagi abocat deixalles. Com altres espècies oportunistes, gairebé sempre trobem la garsa molt lligada a l'activitat humana i als seus assentaments on troba les condicions més bones per alimentar-se i niar.

Relació amb l'home

La garsa és un ocell menystingut per l'home que la considera un au desvergonyida i nociva. Perseguida pels caçadors que saben que se'ls hi menja els ous de les perdius i pel pagès perquè li malmet la collita, només pot sobreviure per la seva gran capacitat d'esmunyir-se dels perills.

Curiositats

La garsa és un ocell que si s'ensenyava de jove, és fàcil de domesticar, fins l'extrem que pot entendre algunes ordres senzilles. L'inconvenient de tenir-la a casa és la dèria que té per robar i amagar qualsevol cosa que brilli, com ara trossets de vidre, plàstics, monedes o joies.

fauna

Nom comú RATOLÍ DE CAMP
Nom científic *Apodemus sylvaticus*

Morfologia Rosegador de petita mida. No sol superar els trenta-cinc grams de pes, ni els cent deu mm. de longitud. Té un cap gros en relació al cos, dotat d'uns ulls negres, grans i prominents que sobresurten de la cara, adaptats a la visió nocturna. Té les orelles més grans que el ratolí domèstic i la seva cua oscil·la entre els setanta i cent quinze mm. de longitud. La seva coloració és marró amb tonalitats rogenques en tot el cos menys en la zona del pit i part ventral que és de color gris clar.

Ecologia És de costums nocturnes i crepusculars passant la majoria del dia en el niu que construeix en un túnel subterrani. Encara que el promig de vida d'aquesta espècie és d'aproximadament sis mesos, pot arribar a viure fins a dos anys en llibertat. Són excepcionals els individus que arriben als quatre anys. Encara que pot estar sexualment actiu tot l'any, allò més normal és que els períodes de cria coincideixin amb la primavera i la tardor. La gestació dura una mica més de tres setmanes. Els nou nats, neixen amb els ulls tancats, sense capacitat auditiva i amb un o dos grams de pes. Són sexualment actius molt aviat: la femella amb dotze grams i els mascles amb quinze ja es poden aparellar. El ratolí de camp, s'alimenta principalment de glans i de llavors, però també pot menjar insectes, cargols o cucs de terra. Al seu torn, els seus hàbits nocturns el fan ser la presa preferida de mussols i guineus.

És un dels rosegadors que més abunda en els boscos i els conreus. La seva distribució és molt extensa podent-lo trobar des del nivell del mar fins les zones boscoses més muntanes. A l'hivern sol buscar l'escalf de les masies per hivernar i no és rar localitzar-lo en cultius de cereals on hi troba abundor d'aliment.

És una espècie acostumada a conviure amb l'home del qual se n'aprofita, alimentant-se dels seus fruits i llavors i al mateix temps, l'ajuda netejant-li els conreus de cucs, cargols, llimacs i altres espècies d'invertebrats considerats com a plagues.

El ratolí de camp s'ha utilitzat en el camp de l'ecotoxicologia per investigadors de la Unitat de Toxicologia Experimental del Parc Científic de Barcelona, com un bioindicador de la contaminació ambiental, arribant a la conclusió que on és present el ratolí de camp, es pot considerar un ecosistema orfe de contaminació i amb una bona salut natural.

Distribució

Relació amb l'home

Curiositats

CASTANYER DE CAN PRESES

Nom científic
Castanea sativa

Localització
Rodal de 5 grans castanyers conservats pel fruit, la castanya, i que formen part d'una antiga perxada a l'obaga de Can Preses. Municipi de Sant Celoni.

Altitud
400 m

Accés

Situats a Sant Martí de Montnegre, que s'hi arriba per una pista des de Sant Celoni, se segueix la pista de terra en direcció Hortsavinyà, uns 400 m. Després cal prendre la desviació, a l'esquerra, que diu "Natura". Al poc es troba un grup de cases i una font, a l'esquerra. És millor deixar el cotxe i seguir a peu, pista avall, fins a trobar una tanca que porta a Can Preses. Després cal agafar un trencall, a l'esquerra, i més endavant, un altre a la dreta, i al poc es veuen els castanyers. En total hi ha 10 minuts de camí.

Mides

Volt del canó 0,50 m, a 0,50 m d'alçària
Alçada 15 m
Amplada de la capçada 10m

Hi ha 4 peus més de mides de volt entre 3,20 m i 2,65 m.

Característiques

És un arbre que es troba en un estat regular, a causa de la malura que ataca els castanyers, amb branques mortes. Es divideix en diferents troncs, a poc més d'un metre de terra. La resta d'exemplars grossos es troben a prop, voltats de suros i alguna alzina.

Bibliografia

Localització facilitada per el guarda forestal Josep Pannon.

POLLANCRE DEL SAFAREIG DE N'HOMS

Nom científic
Populus x canadensis

Localització
Es tracta de dos pollancre, un al costat de l'altre, situats en un antic safareig, a l'entrada de Canyamàs. Municipi de Dosrius.

Altitud
200 m

Accés
Venint de Dosrius, són visibles a l'entrada del poble de Canyamars, a la dreta, sota mateix de la carretera. Hi ha una antiga font, avui clausurada, amb una bassa i una part closa que servia de safareig.

Mides

Volta de canó 4,20 m - 3,80 m
Alçada 18 m - 20 m
Amplada de la capçada 15 m - 15 m

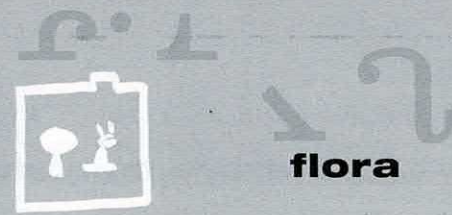
És tracta de dos pollancre en molt bon estat, afavorits, sens dubte, per l'aigua que tenen ben propera. El més gros de volt és el més llunyà de la carretera.

Els dos han estat declarats Arbres d'Interès Local i Comarcal, el 1993.

Característiques

Bibliografia

flora

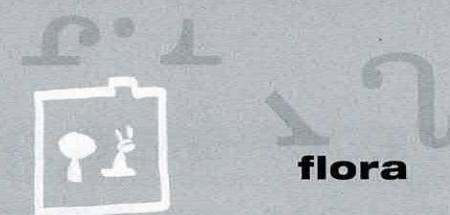
Nom comú CIRERER
Nom científic *Prunus avium*

Morfologia Arbre caducifoli que pot assolir els 20 metres d'alçària. Sol presentar un tronc gruixut i ben definit, poc ramificat quan és en bosc dens. L'escorça és marró vermellosa i gairebé llisa, que es clivella i s'enfosqueix en els arbres madurs. La capçada és ampla i les branques ascendents, a vegades gairebé horitzontals. Les fulles són simples, amples (3-5 cm), allargassades (8-13 cm), irregularment serrades i una mica eixamplades cap a la punta, amb pecíol llarg (3-5 cm) i que té dues, a vegades tres, petites glàndules vermelles prop del limbe; aquesta és una característica que permet identificar les fulles del cirerer. El limbe és d'un verd mat a l'anvers i una mica pubescent el revers. Però a la tardor prenen un to marcadament rogenc molt decoratiu, que el fa destacar enmig dels boscos caducifolis. Les flors són grosses (2-3 cm de diàmetre) a l'extrem d'un llarg peduncle (2-6 cm) i tenen 5 sèpals i 5 pètals, aquests de color blanc; s'agrupen en ramells de 2-6 flors, en la base dels quals hi ha una corona de bràctees. Les flors surten abans o alhora que les fulles noves, de manera que és fàcil observar els cirerers ben florits i encara amb poques fulles. El fruit, la cirera, és una drupa esferoïdal, en forma de cor, de color vermell quan és madura, més o menys fosc, tirant cap a negre en alguns casos i cap al rosat o al groc cremós en d'altres. El pinyol també és arrodonit, i gairebé llis. Floreix la primavera, de març a abril, i madura de maig a juny, variable segons l'altitud, més tard en les cotes més enlairades.

Ecologia De manera natural viu en els boscos caducifolis, en els sots i clotades amb ambients humits, en especial en l'estatge muntà. En alguns sots més frescals pot ser abundant, juntament amb l'avellaner, els roures i el trèmol. A causa del poc aprofitament actual és fàcil trobar exemplars grans en els sots.

Distribució És un arbre abundant en els sots de l'estatge muntà humits, on forma bosquets, sovint com element destacat dels boscos caducifolis mixtos. Es creu que és originari d'Àsia occidental, i que l'home l'ha afavorit des de temps reculats. En el Montnegre i el Corredor es troba localitzat en els indrets frescals, sobretot en els sots i al llarg dels torrents. És més abundant en el cantó obac on hi ha més boscos caducifolis.

Relació amb l'home El cirerer ha estat cultivat des de temps reculats pel seu fruit, la cirera. El seu conreu ha estat estès per tot el Montnegre i Corredor; però les darreres dècades el seu cultiu ha minvat. Hi ha nombroses varietats d'aquest fruïter, i se'n ha fet moltes aplicacions. A part de consumir-se la cirera directament, d'aquesta se'n ha fet diversos tipus de begudes, com el "kirsch", i melmelades. A més, ha tingut nombroses aplicacions remeieres. La fusta del cirerer és pesada i dura, molt apreciada en torneria, per a mobles, instruments, talles i xapes.

flora

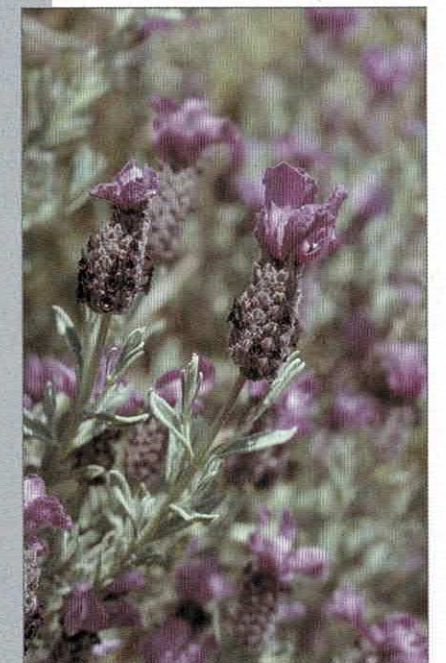
Nom comú CAP D'ASE, TOMANÍ
Nom científic *Lavandula stoechas* subspècie *stoechas*
Família labiades

Morfologia Arbust molt ramificat que sol assolir el metre d'alçària. És una mata tomentosa que fa una olor forta. Les branques, almenys les joves, són quadrangulars, de color verd o vermellós, folioses, amb fulles aparentment agrupades en fascicles oposats. Les fulles són llargues (6-30 mm) i estretes (1-6 mm), enteres i linears, d'un color blanquinós o cendrós, sobretot el revers, per l'abundància de pèls. Les flors s'agrupen en espigues denses, allargassades, i acabades amb un ramell de bràctees estèrils violetes blavenques. L'espiga està formada per verticil·lastres de 6-10 flors de color morat fosc, que se superposen de manera que les flors resulten alineades verticalment. El calze és un tub ovoide que acaba amb 5 dents petites. La corol·la també té aspecte de tub, d'un violeta fosc. Les flors estan protegides per unes bràctees estèrils amples (10-25 mm) i cobertes densament de pèls. El peduncle de l'espiga és curt (1-5 cm), però hi ha d'altres caps d'ase, que no es fan en el Montnegre, que el tenen molt llarg, fins a 30 cm. Floreix de maig a juliol.

Ecologia És un arbust propi de les brolles de les terres mediterrànies silícies.

Distribució És una mata present en les terres litorals mediterrànies. Al Montnegre i el Corredor és present gairebé arreu dels vessants, en especial en els solells desforestats. És abundant en els indrets degradats; és escàs en els vessants superiors del Montnegre, pel predomini del bosc. És especialment freqüent en algunes suredes.

Relació amb l'home El cap d'ase ha tingut i té importància remeiera, com antisèptic i vulnerari. Amb l'essència del cap d'ase es netejaven les ferides i llagues.

EL VALOR ECONÒMIC DEL PAISATGE. UNA OPORTUNITAT PEL CORREDOR MONTNEGRE

EL PAISATGE DEL CORREDOR I DEL MONTNEGRE ÉS UN ACTIU ECONÒMIC IMPORTANT, QUE S'HA DE POSAR EN VALOR A BASE DE POLÍTIQUES DIRECTAMENT ADREÇADES A AQUESTA FINALITAT

El dia 20 d'octubre de l'any 2000, es va elaborar a Florència el Conveni Europeu del Paisatge. Aquest document, que ha passat força inadvertit pel gran públic, té la màxima importància per a la conservació del territori i ha fet aflorar un valor que restava amagat. El text que volem comentar i sobre el que volem reflexionar va ser tractat en la reunió del Comitè de ministres del Consell d'Europa.

Aquest document jurídic ens ajuda a definir el concepte de paisatge, concepte que per ell mateix el podem considerar subjectiu i per aquesta raó segurament havia passat desapercebut per l'ordenament jurídic. El Conveni defineix el paisatge com a qualsevol part del territori tal i com la percep la

població, el caràcter de la qual és resultat de l'acció i la interacció de factors naturals i/o humans.

També el document que comentem fa esment a la política del paisatge, a l'objectiu de la qualitat paisatgística, a la protecció, a la gestió i a la planificació; i diu que és d'aplicació a tot el territori de les parts (Europa) i abasta les àrees naturals, rurals, urbanes i periurbanes. Té en consideració els elements que integren el paisatge: com és el cas de la terra, les aigües interiors i les àrees marines i afecta a paisatges que es poden considerar destacats i paisatges quotidians o degradats. En definitiva, el que es persegueix amb aquesta iniciativa és fomentar la cooperació a escala europea en qüestió paisatgística.

Com és pot valorar fàcilment, estem davant d'un text que ens permet entrar en una nova dimensió de valors que no s'havien contemplat des d'una visió a escala continental: fins ara solament alguns escriptors o persones vinculades, principalment, a la natura o a la geografia feien esment al concepte de paisatge.

El paisatge o un model que ha de revolucionar la gestió del medi natural

Tot sembla indicar que des de les màximes autoritats europees s'està treballant en pro d'un nou model de gestió del territori que posarà en valor aspectes que, malgrat ser percebuts per les persones a títol individual, de

*Panoràmica de la part meridional del Montnegre des del Montseny. L'horitzó s'obre a l'esquerra amb els punts culminants de la serralada i es tanca a la dreta amb les cases de l'urbanització de Coll Sacreu. Al mig, la vall d'Olzinelles. Podem distingir les taques de Ca l'Agustí, Can Mora i la nova edificació de can Carcassers. Al peu el nucli de Sant Celoni. **Fotografia:** Carles Puche.*

La fragilitat del paisatge obliga a interactuar-hi amb molta cura.

tant obvis no semblava que calgués fer-los entrar en el dictat de les normatives. Normatives que ara es fan necessàries per tal de posar ordre al desgavell que hem provocat els humans. Aquesta manca de sensibilitat pel gust i les formes, tant el podem trobar en el context urbà com en el rural i molt sovint en el periurbà.

Totes aquestes consideracions les podem aplicar també en el nostre país, on gaudim d'un desenvolupament econòmic i social que ens permet assolir un acceptable índex de renda que ens fa més homogenis amb la resta dels pobles europeus, però que ens allunya dels elements que ens permetrien tenir el paisatge que voldríem.

La falta de consideracions estètiques en la construcció de determinats habitatges i de moltes infraestructures que tenen impacte sobre el territori, així com les presses per aconseguir un desenvolupament confortable, han marcat el ritme del que en diem progrés, tot deixant per a "més endavant" donar valor a l'harmonia de les formes exteriors.

Malgrat aquest passat algunes coses estan estem canviant. Així, cal recordar que des de la Generalitat s'està treballant en una llei sobre el paisatge, i que en l'estructura orgànica del Govern s'ha creat una direcció general que s'anomena d'Arquitectura i Paisatge. Sabem que no és només una qüestió de nom el s'està definint. Més aviat, és un objectiu ple d'il·lusió el qual procura treballar per fer entendre que hi ha un nou model que fa una aposta per les formes, perquè considera que aquestes tenen valor per elles mateixes. És en aquest context que ens hem de situar tot afirmant que el paisatge ja és un apartat interessant per a l'economia productiva.

Vinyes prop d'Arenys de Munt. A baix veiem la població, la muntanya del fons abraça des del Montalt fins al santuari del Corredor.
Fotografia: Xavier Alfaras.

El paisatge ja deixa de tenir un valor subjectiu per a ser un actiu quantificable amb criteris econòmics i per tant homologable per la comptabilitat. És així com podem definir paràmetres que facin possible analitzar aquest element, quasi desconegut en el diccionari habitual del treball econòmic i financer.

Cal que posem un exemple per a fer avinent el que hem anat comentat: A l'hora de comprar un bé immoble, tan se val que sigui en una ciutat, en un

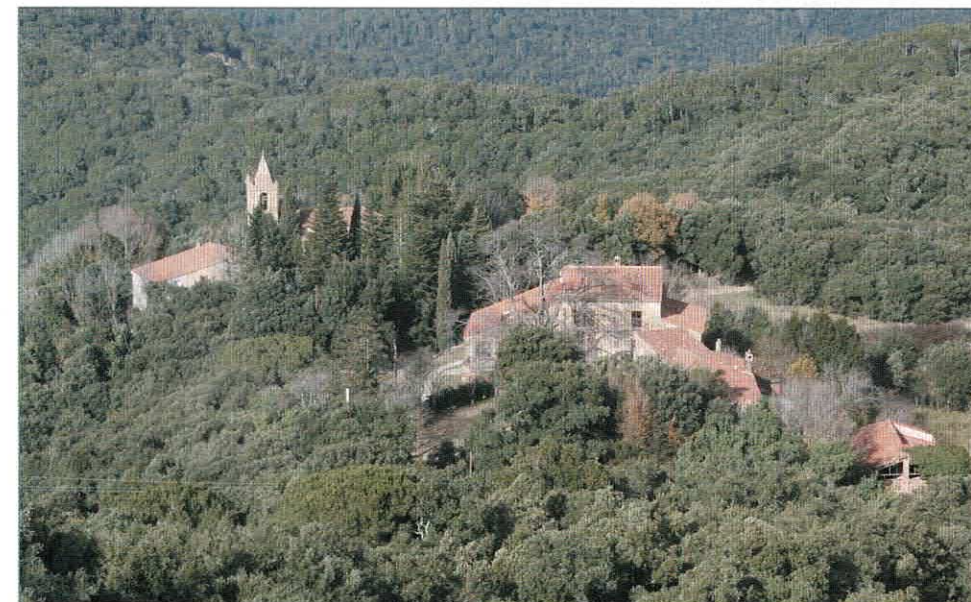
poble o en una urbanització situada en una zona propera en un paisatge forestal, entre altres coses el que valorem d'aquest bé és la seva situació respecte a les comunicacions, la seva orientació respecte al sol i el paisatge natural o social del seu entorn. La seva ubicació respecte a les comunicació i la seva orientació fàcilment seran permanents mentre l'immoble persisteixi, però si el paisatge, element fràgil, amb valor econòmic incorporat com a capital, es destrueix a causa d'un esdeveniment provocat o natural, el bé perd valor i en sortim perjudicats.

És obvi veure en el cas que hem exposat, que el paisatge és un bé, un valor econòmic, que moltes vegades no hem considerat suficientment fins que el deixem de tenir i podem afegir que hem pogut comprovar com la destrucció de capital també està estretament lligada amb la qualitat del paisatge.

El medi natural, en tota la seva magnitud, és el marc de convivència sobre el que hem de fer possible la nostra estada en aquest planeta.

Una oportunitat pel Parc Natural

El nostre Parc Natural del Corredor Montnegre, no és una casualitat. L'afirmació no és menor: hem de saber que per a definir aquest espai, la seva naturalesa i la seva ubicació s'ha considerat el valor i les capacitats d'aquest entorn natural tant des de l'economia d'oportunitat com per la seva funció ecològica i mediambiental. Però no ens podem quedar solament amb afirmacions, cal entrar en la nova formulació del model, tant pel que fa a l'economia de la gestió privada com en la pública, en la que es consideri el paisatge com un valor de l'explotació d'aquest bé, el qual

Sant Martí i Ca l'Auladell des de l'obaga d'aquesta finca.
Fotografia: Xavier Alfaras.

ha de ser admirat, però també gestionat íntegrament. La seva situació geogràfica en una zona propera i ben comunicada de l'àrea metropolitana, amb una població de més de tres milions de persones amb capacitat de moviment important i amb un nivell de renda capaç de moure una economia no descoberta en la seva totalitat, fa possible endegar un nou desenvolupament econòmic en aquest territori. Un desenvolupament lligat a activitats potents i vinculades a serveis coordinats i a empreses sensibles i conscients que hi han unes noves formes per obtenir una producció ali-

No n'hi ha prou amb tímides actuacions de divulgació ambiental complementàries. Cal considerar el paisatge com l'oferta central d'aquesta muntanya.

mentària de qualitat contrastada, però també de serveis i de petites indústries artesanals, així com la producció d'energia sostenible lligada a la forest i aconseguir un teixit econòmic que afavoreixi l'apropament de riquesa relacionada i una producció exportable a la resta del territori d'influència.

Cal passar full vers l'execució d'un model d'economia rural i contrarestar definitivament la gestió fraccionada del territori.

No és competitiu fer una gestió silvícola de persistència i una agricultura lligada únicament als criteris superiors de les directius europees, malgrat que aquestes estiguin pigmentades d'accions relacionades amb l'educació ambiental o el turisme de bosc i bolets.

El medi natural, una economia, una empresa

Riera de Montnegre prop de
Can Riera de Vilardell.
Fotografia: Xavier Alfaras

Del paisatge, podem afirmar sense cap dubte, que solament serà considerat un bé en el moment que aquest tingui un valor material per a la propietat. L'explotació d'aquest bé, però s'haurà de fer de manera coherent amb la tecnologia més neta que disposem i coneixem i amb una atenció molt preferent pel disseny i pel que en diem sostenibilitat, entenent aquesta com la que contempla l'aspecte de les consideracions més externes o d'impactes visuals, però també les de la renda econòmica. Hem de rebutjar, inicialment, projectes econòmics

que solament tinguin possibilitats de ser susceptibles de percebre ajuts públics, malgrat que aquests es justifiquin en tant que el bé al que s'aporta ajut econòmic és un bé privat que produeix un bé públic. Cal considerar, sobretot, el risc dels projectes tant des de l'aspecte econòmic com el paisatgístic. L'equilibri farà que siguin sostenibles.

L'espai europeu en el que estem, ens obliga a redefinir els models que fins ara hem anat utilitzant. És l'hora de recomposar, de repensar i de refer alguns principis que tenim molt interioritzats. Recordem que des del passat mes de maig en el nostre club europeu, la Unió Europea, hi som alguns habitants més i per tant hem de ser més a repartir, conseqüentment els recursos econòmics sempre són un bé limitat i finit i nosaltres, per tant, haurem d'aplicar una gestió molt més polivalent en el nostre entorn o millor en el nostre paisatge, que hem de conservar, millorar i restaurar, però també gaudir en la seva totalitat, i en el qual haurem de començar a aplicar els criteris que senyala el Conveni Europeu del Paisatge i els que definirà la pròxima llei del paisatge de Catalunya.

Que no sigui massa tard, doncs la dinàmica mundial va molt accelerada.

SEGELLS DE MONTNEGRE I OLZINELLES

JOSEP LLOVERA

El segell, és una matriu, generalment de metall, boix o cautxú, que porta gravats signes, lletres o dibuixos que identifiquen un persona, una corporació, una entitat, una societat, etc. Al llarg de la història, n'hem vist estampats sobre cera o lacre o, prèviament tintats en un tampó, impresos sobre paper. Un cop estampats, serveixen per donar més autoritat i credibilitat als documents que el porten.

Se n'han vist fets amb diferents materials, però els més antics estaven fets amb diversos tipus de metalls i es marcaven sobre una base tova com la cera o el lacre. Després es van utilitzar els de fusta, normalment tallats en boix, dels quals en tenim constància ja als segles XVIII i XIX impresos directament sobre paper, ja que en aquesta època servien, sobretot, per validar documents judicials, polítics, o molt freqüentment, d'ajuntaments i algunes parròquies. Però és a partir de finals del segle XIX quan el segell es comença a popularitzar entre totes les classes socials i ja entrat el segle XX apareixen els segells sobre cautxú, que són utilitzats per entitats diverses, botiguers, notaris, escoles, etc.

Els nostres termes municipals i parròquies de Montnegre i Olzinelles, també han disposat de segells propis que han donat major oficialitat als documents que els portaven. Tot seguit en podrem veure uns exemples que il·lustren aquest treball.

El dia de Corpus a La Batllòria cap a l'any 1.930. Al costat de l'església encara hi havia el cementiri, on ara hi ha la plaça. La Batllòria era el nucli urbà del municipi de Montnegre, abans que aquest fos agregat al de Sant Celoni l'any 1.927. Fotografia gentilesa de J. Bruguera

(1)

(2)

(3)

(4)

(5)

(6)

(7)

AJUNTAMENT DE MONTNEGRE

Aquest ajuntament, la història del qual encara avui no coneixem del tot, formava part de la Baronia de Montnegre i comprenia les parròquies de la Valloria, Fuirosos i Montnegre. Com passa a molts ajuntaments rurals, la documentació que posseeixen és dispersa o es perd fàcilment, fent-se quasi impossible seguir la seva trajectòria. Malgrat això, d'aquest ajuntament, n'he pogut localitzar sis segells, probablement correlatius i força interessants.

El primer (1), de forma rodona, se sap que ja existia el 1729 i deuria ser de boix o alguna altra fusta similar. L'he vist estampat en documents de la batllia fins el 1823. Aquest, concretament, es trobava en un salconduit per portar bestiar a vendre des de Montnegre a Sant Pol de Mar.

El següent (2), també rodó, porta en el centre un rústic paisatge de la muntanya, voltat per la llegenda "Baronia de Montnegre". Apareix per primer cop el 1823 en un certificat del batlle de Montnegre Anton Saurí. No l'he vist més enllà de 1847, any en què apareix estampat en un altre salconduit fet pel batlle Ramon Puig.

Un altre (3), potser també de boix, és de forma ovalada i amb el dibuix d'una muntanya envoltada per la llegenda "Alcaldia de Montnegre". Al peu, hi ha unes branques de llover. El més antic que he vist és en un rebut de contribució territorial de 1862, tot i que encara va sortint fins a 1871.

El següent (4), molt similar a l'anterior, incorpora la paraula "Constitucional", i s'utilitza durant gairebé cinquanta anys. Ja s'utilitzava, com a mínim, el 1857, i encara apareix el 1906.

El darrer (5), de caire més modern, però d'identica composició és el que es pot trobar ja a partir de 1907 fins el 1926, data en què aquest terme s'annexiona al de Sant Celoni.

AJUNTAMENT D'OLZINELLES I VILARDELL

Tampoc d'aquest ajuntament és gens fàcil trobar-ne els documents que al llarg de la seva història va generar, especialment els més antics. Molts batlles exercien des de la seva pròpia casa i guardaven els manuscrits, a voltes barrejats amb les mateixes escriptures familiars. El nombre de segells utilitzat no crec que fos tan variat com el de l'anterior ajuntament, ja que només n'he localitzat dos que són força correlatius.

El més antic que he vist fins ara és un de molt rústec i de forma rodona, que té en el centre una primitiva fulla d'alzina (6). Es pot veure en un document de repartiment del cadastre autoritzat pel batlle i regidors de Sant Esteve d'Olzinelles, datat el 8 de maig de 1737. Gairebé cent anys més tard, encara sembla ser que es torna a emprar per ratificar els documents d'aquest ajuntament, ja que el veiem estampat en un manuscrit de la "Baylia de Olsinellas", dirigit al batlle de Sant Celoni el 1834. Ja tardanament, el 1853 encara el feien servir.

El més modern (7), és de forma ovalada, i voltat per la típica llegenda hi ha la figura d'un Sant Esteve. El més vell que conec és en un certificat del mateix ajuntament de l'any 1879, i en van sortir més referències fins el 1926 quan el terme municipal també s'annexiona al de Sant Celoni.

PARRÒQUIA DE MONTNEGRE

Aquesta parròquia, junt amb la de Fuirosos i La Batllòria, formava part de la Baronia de Montnegre i se sap que la seva església ja existia l'any 998.

Només he pogut localitzar un segell (8) en un document de 1897, tot i que ja es deuria utilitzar anteriorment. A la parròquia de Sant Celoni n'hi ha un d'identíc que sols canvia el nom de "Monnegre" pel de "Sanseloni", i és de 1854. El bust de Sant Martí apareix envoltat pel nom de la parròquia. Tardanament, a principis dels anys trenta, hi ha un altre document signat per mossèn Joan Baranera, on encara utilitza aquest segell tan vell. Em falta per confirmar l'existència d'un de posterior, probablement datat entre els anys cinquanta i seixanta del passat segle.

(8)

PARRÒQUIA D'OLZINELLES I VILARDELL

Abans de 1440, les parròquies de Sant Esteve d'Olzinelles i Sant Llorenç de Vilardell eren independents. La pobresa de les mateixes va fer que a partir d'aquesta data el bisbe Simó les unís en una de sola.

D'aquesta parròquia només conec aquest segell (9). És de forma ovalada, amb una imatge de Sant Esteve al mig d'una llegenda que diu "Parroquia de Olsinellas y Vilardell". No en conec la data però probablement podria ser d'entre principis i mitjans de 1800.

(9)

PARRÒQUIA DE LA BATLLÒRIA

Segons Mn. Jaume Vilageliu, la primera capella edificada amb aquest nom, deuria ser de mitjans del segle XV, i formaria part de la sufragània de Fuirosos. A partir de 1867, passaria a ser parròquia independent.

En aquest moment, només puc parlar de dos segells de dates desconegudes. El més antic (10), de forma ovalada segueix la mateixa estructura que el de Montnegre de 1897, amb la verge al mig i el nom del poble escrit com "Vatlloria".

L'altre (11), més modern, es podria enquadrar entre els anys cinquanta o seixanta, i el nom del poble ja apareix regularitzat com "La Batllòria".

(10)

(11)

JUTJATS DE MONTNEGRE I D'OLZINELLES I VILARDELL

La funció actual dels jutges municipals o de pau apareix a partir de 1871 i cada terme municipal en tenia un d'independent. La figura requeria en un home de confiança i de provada conducta, que sovint era algun dels propietaris més importants i amb més força política, i que, a voltes, ja havia tingut algun càrrec en el mateix ajuntament.

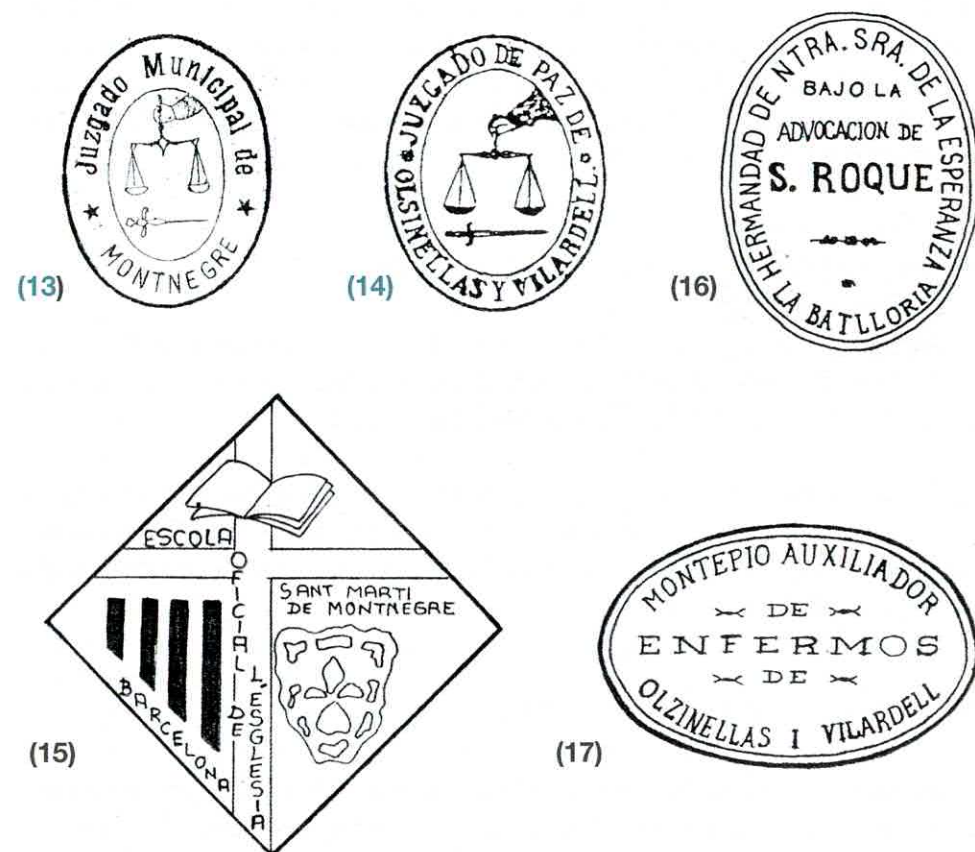
A Montnegre només he localitzat dos segells. El primer (12), consta ja des de 1871 fins el 1922 en escrits de jutges com Martí Perxachs, Josep Oller o Josep Riera. Aquest segell és ovalat i, com en tots, porta unes balances i una espasa envoltats per la llegenda "Juzgado de Montnegre".

(12)

A aquest el segueix un de gairebé idèntic, que a diferència de l'anterior diu "Juzgado Municipal de Montnegre" (13) i es troba des de 1922 fins a 1936.

El d'Olzinelles i Vilardell (14), tal i com es pot veure segueix el mateix disseny que els anteriors, i es pot trobar estampat en documents de 1871 fins 1930.

ALTRES SEGELLS

Ben segur que alguna primitiva entitat o algun particular d'aquesta muntanya també deuria disposar del seu propi segell. Jo, de moment, només n'he pogut inventariar tres.

El primer (15), correspon al que es va crear per donar conformitat als documents generats a l'escola oficial de l'església sota la direcció de mossèn Francesc Malgosa. És de forma més o menys romboidal i hi apareixen, combinades, diverses simbologies. Aquest, és de 1963 i es troba estampat en un certificat d'estudis primaris d'aquesta escola.

Un altre segell pertany a la Germandat de Nostra Senyora de l'Esperança, de La Batllòria (16). Es tracta d'un establiment benèfic creat el 1895 i dedicat al préstec de diners a retornar amb un baix interès. Aquest és de 1940.

I el darrer (17), apareix en un rebut de pagament mensual de 1935. Es tracta d'una entitat similar a l'anterior creada a Olzinelles i Vilardell, probablement abans de què aquest municipi s'annexionés al de Sant Celoni.

JOSEP COMAJOAN I CORNET, EL XIC DE VILARRASA

XAVIER ALFARAS
Fotografies:
CARLES PUCHE

EN JOSEP ENS REP EN EL SEU TALLER, UNA PARCEL·LA EN EL BARRI DEL VIRGILI DE SANT CELONI, ON HI TÉ LA FUSTA EN BRUT QUE FA SERVIR PER A CONSTRUIR TOTA MENA D'OBJECTES, DES DE MOBLES A OBJECTES PRÀCTICS O DECORATIUS, QUE TREBALLA AMB MOLT D'ENGINY AMB LA MOTOSSERRA. EN UN COBERT HI EMMAGATZEMA OBRES ACABADES, LA MAJOR PART FRUIT D'ENCÀRRECS, PERQUÈ COM ELL MATEIX ENS DIU NO DÓNA L'ABAST...

Sóc fill de Can Romaguera, on hi vaig néixer el 1.932, però al cap d'un mes els pares se'n van anar a Can Jep, que és una casa que hi ha a sota la Casa Nova de Maspons, a Sant Iscle. Allà hi vaig estar fins al vuit anys, que és quan ens instal·làrem a Vilarrasa.

Que perquè em diuen el Xic de Vilarrasa?, doncs perquè era el petit de tres germans. A Montnegre el petit era sempre "el xic": el Xic del Crous, el Xic de l'Hostal...

Els pares tota la vida havien fet de masovers. Com que hi havia prou misèria, el meu germà gran, en Miquel, a 8 o 9 anys se'n va anar a fer de mosso a Cal Rector de Gualba. L'Àngel, el mitjà, se'n va anar a Can Cases, quan eren masovers en Carlitos i la Dolores. Hi devia estar 3 o 4 anys, després se'n va anar a Can Lluro. Jo també hi vaig ser a Can Lluro, perquè vaig arrebregar una pleura i m'havien de posar una injecció diària. En Cinto de Can Lluro en sabia de donar injeccions i per això hi vaig anar. De primer m'hi vaig instal·lar com a malalt, després ja com a mosso.

El pare va morir l'any 1951, havia nascut el 1900. Jo vaig estar a Vilarrasa fins que me'n vaig anar a la mili. La mare també se'n va anar: Va anar a viure a Can Lluro, amb en Cinto i la Francisca.

Ara la casa de Vilarrasa està enrunada però és que quan hi vivíem ja havíem hagut de posar un munt de puntals a les bigues, i també anàvem arreglant la teulada com podíem, sinó igualment hagués caigut. Can Pengerella ja feia anys que era a terra. Jo encara l'havia vist dempeus. Precisament quan vàrem arribar a Vilarrasa l'amo de Can Pengerella va venir a oferir-se'ns. Sempre se'l va conèixer com en Martí de Can Pengerella, però no hi vivia. Vivia a Sant Celoni, a una casa prop de cal Cadiraire.

Teníem quatre vaques i algun vedell escadusser. Cinc o sis porcs que engreixàvem per en Canal de Sant Celoni. Ens en quedava un per a nosaltres, i a vegades alguna pessesta. Només solíem matar-ne un, perquè si en matàvem dos n'havíem de donar mig a la mestressa, que era la Pepita Barri, perquè el tracte era de tres a un, és a dir de cada tres dos per al masover i un per a l'amo. Les compres també: si compràvem una vaca i ens costava, posem pel cas, tres mil pessetes, la mestressa n'hi posava mil.

Vaig començar a dedicar-me a l'artesanía de la fusta ara fa onze anys. tot va venir d'una barana d'ac'cia que li vaig fer al Màgic Andreu.

Teníem una basseta que ens permetia regar un petit hortet: quatre mongeteres que ben just si les podíem salvar...La resta tot era sequer. Blat (més aviat poc), blat de moro, faves, patates, cigrons, pèsols. Encara me'n recordo del nom de les feixes: la Feixa Gran, Feixa del Llorer, Feixa de la Farina, Feixa de la Perera, Feixa de la Figuera... Hi havia el Camp de les Bombes, perquè n'hi trobàvem en fangar, de quan la guerra. Les trèiem i les tiràvem en un barranc. La Font és la Font de Can Pengerella, perquè la partió és allà prop i ja no cau dins de Vilarrasa. Si s'hi entrés potser encara es veuria el meu nom, perquè vaig fer l'obra jo i li vaig posar...

Dels camps amb prou feines si arribàvem pel consum de la casa. El que veníem eren glans, castanyes i bolets. Normalment directament a les cases de Sant Celoni. Pollastres i ous en portàvem a la botigueta, davant d'on ara hi ha el Racó de Can Faves. De les quatre vaques dues eren per a llaurar i per tant de llet en fèiem just per a nosaltres i encara.

Als catorze anys ja vaig fer una pila de carbó. Va ser davant de Can Ponet. En van sortir set càrregues, que vaig vendre a en Pepet Abril de Sant Celoni per 25 duros la càrrega, i amb els calés em vaig comprar una bicicleta de segona mà que em va costar 375 pessetes, la resta la vaig donar a casa. La bicicleta pesava molt: catorze kilos, però a mi em semblava que tenia un Mercedes!

A Can Lluro guanyava 75 duros al mes. Arreglava el bestiar i feia un desem-bosc cada dia amb el carro. Menar el carro em feia molta il·lusió. Havent dinat el portava a Can Cervera i en tornant anava al Pla de Can Lluro a buscar menjar per a les vaques. Quan arribava a la casa ja era hora de muntir i després a dormir. Quan em llevava duia la llet de la casa a Gualba de Baix, per on passava el camió de la llet, que anava a La Batllòria, Gualba de Dalt i Gualba de Baix, i tenia la parada a davant de Can Pedaçó.

Als dinou anys vaig plegar de fer de mosso. Una temporada em vaig dedicar a esporgar pins, i venia el torrat de pi, que és la branqueta, a en Mayneris de Sant Celoni. En Mayneris feia pipes i el torrat li servia per al foc per a fer bullir els carracs de bruc.

Però ja abans de fer de mosso, quan devia tenir uns setze anys, havia fet els meus primers jornals a bosc. Va ser per en Casas (en Senyoris) a Creu Casalins, que és un pla a prop de Santa Maria. Hi tallaven alzina. Era una colla d'uns deu homes.

A mi m'hi van llogar per a fer foc, cuidar de les olles i anar a buscar aigua a Santa Maria (l'havia de tragar amb el cantir de fusta que pesava com un dimoni!). Doncs bé, jo pel meu compte vaig anar practicant amb la destal grossa prop d'on teníem el feto. En Senyoris em va veure i quan vam passar comptes en lloc dels sis duros de jornal que havíem quedat em va dir: et pagaré a set duros com els homes. Em va fer una alegria!

Més endavant vaig començar a tallar perxes a Can Preses. Me'n va ensenyar en Joanet de Can Cases. Havíem de deixar la soca abombada, perquè escopís l'aigua...

Molt aviat em vaig comprar una motosserra (vaig ser el primer en fer-la servir). La gent deia: el Xic ho ha tallat a màquina, no brotarà pas. Però manoi si va brotar. Va ser a Coll Sacarés, a l'obaga de Can Xifrè. De màquines n'he tingut quaranta vuit.

Més endavant vaig muntar una colla: érem 7 o 8 a l'estiu per a la pela del suro i 4 o 5 a l'hivern. Vam treballar molt, a Montnegre, a Hortsavinyà, al Pla de la Calma...Per en Sibina de Sant Celoni havíem fet molta feina, plàntans, verns, pollanques. Precisament una de les primeres feines amb la motosserra va ser la tala de 300 tonelades de pollancre per en Sibina al Pla d'en Tuies.

Quan vaig tornar de la mili m'en vaig anar a viure a la torre Massanet, a Moixerigues (Palautordera), allà m'hi vaig casar, l'any 1.960. El 1.963 vaig venir a viure al Virgili: vaig ser el tercer a fer-m'hi la casa. Fa uns onze anys vaig començar amb l'artesanía de la fusta. La idea me la va donar el Màgic Andreu, perquè li vaig fer una barana d'acàcia, i després em va demanar si li podia fer una taula. De mica en mica vaig anar provant, ara una cadira, després un llum, un ninot, un altre, tamborets... Tot amb la motosserra.

He fet un grapat d'exposicions, en tinc una de permanent a Mallorquines, ja fa nou anys. Ara ja porto vuit anys retirat del bosc i em puc dedicar totalment a això. M'ho prenen dels dits i m'ho passo bé...Què més puc demanar!

Molt aviat em vaig comprar una motosserra (vaig ser el primer en fer-la servir). La gent deia: el Xic ho ha tallat a màquina, no brotarà pas. Però manoi si va brotar!

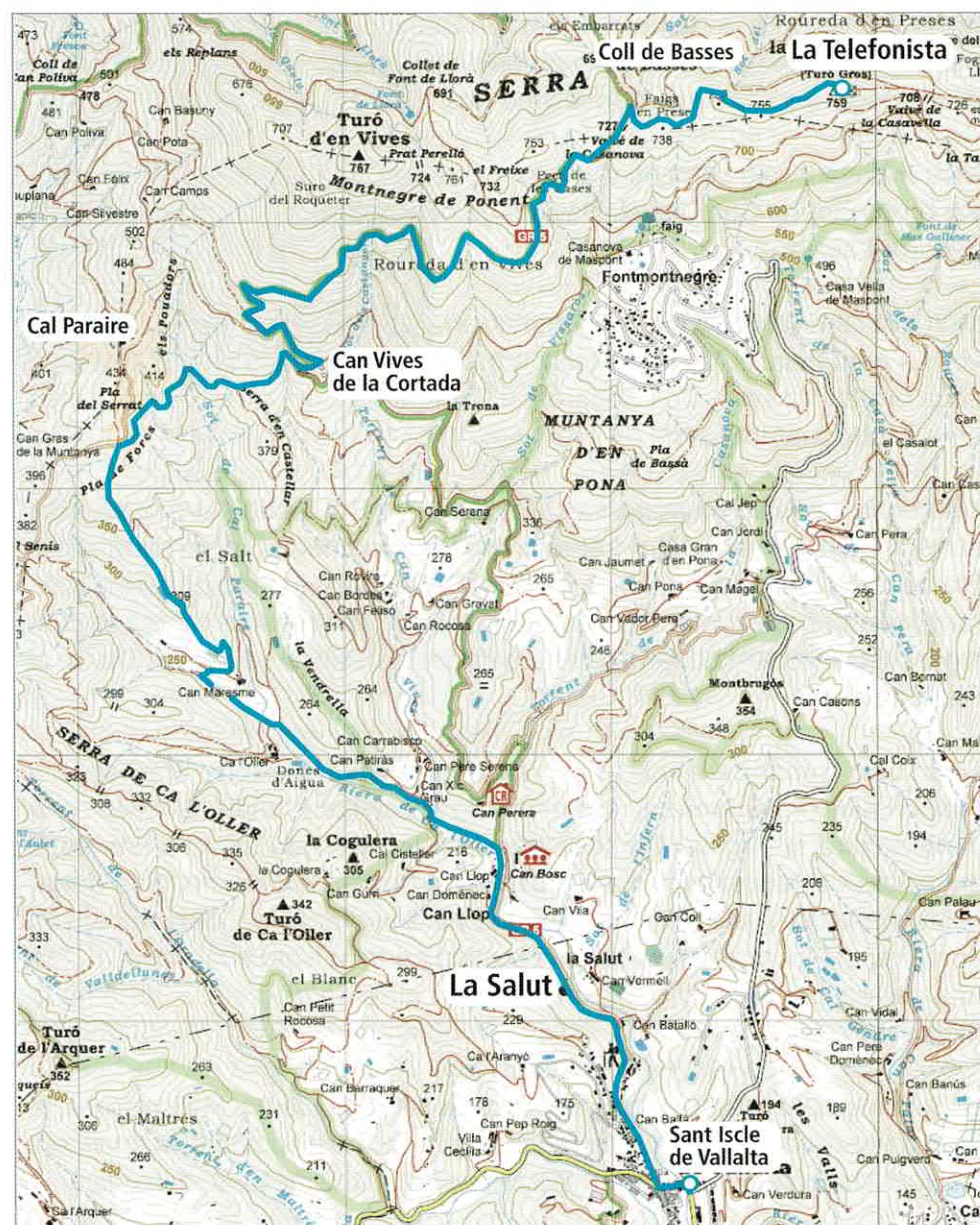
DE SANT ISCLE DE VALLALTA A LA TELEFONISTA

SALVADOR RIERA I IBERN
Fotografies:
Xavier Alfaras

PER CAN BOSC, CAL PARAIRE, CAN VIVES
DE LA CORTADA I COLL DE BASSES.

Excursió d' uns 8 Km que s' inicia a la vessant de Marina i que arriba fins al cim més alt del Montnegre, el Turó Gros de 757 m.

Duració aproximada: 3 hores

Els que vivim tan a prop del Montnegre, a vegades no som encara prou conscients del gran privilegi que significa estar envoltats de tants arbres, de tantes boscúries, de tanta verdor.

El Montseny és majestuós, esquerp, europeu, amb fagedes i avetoses. El Corredor és bonic, assequible, mediterrani, amb grans alzinars i pinedes.

El Montnegre, és com la hibridació de les dues serralades, on es conjuguen tots els atributs de la feréstega bella-boscana.

Ultra aulets, perxades, suredes, gatelledes, avellanoses, boscos mixtes, etc, les rouredes tenen aquí la seva màxima expressió, configurant els boscos més característics i ben formats del massís en la seva part culminant.

Els roures són alts, esvelts, llistats, amb les capçades exuberants que només deixen filtrar una tèbia llum a través de les fulles, de manera que si hom s'enfila al cim del Turó Gros, té la sensació d'estar enmig d' una munió de gegants encapellats d' una arrissada verdor, pàl·lida i groguenca a la primavera i estiu i que es va tornant ocràcia a mesura que es va entaulant la tardor.

Venturers i enmig dels roures dominants es troba algun cirerer bord, trèmol, gatell, llorer, freixa, grèvol, o fins i tot el testimoni residual d' algun faig de tanta significació botànica.

Anem doncs a iniciar aquest itinerari des de Sant Iscle

Al costat del restaurant Can Mingo, agafem el carrer del Dr. Barri, anomenat així en record del que fou reconegut i estimat metge rural a banda i banda del Montnegre el segle passat. El camí que segueix la vall del torrent de Can Batalló ens portarà a Can Bosc, casa de colònies.

Les plantacions de pollancre i plàtans, marquen el curs d' aigua de manera inconfusible. Més endavant es passa vora l' ermita de La Salut a uns 260 m d' altitud. L' ermita, del segle XIX, es troba envoltada per frondosos plàtans. Passat Can Bosc, deixem a mà dreta el camí que es dirigeix a Can Parera. Seguint la pista principal s' arriba a Dones d' Aigua. No és l' únic topònim a Catalunya on la llegenda ens explica que en aquests indrets s'hi veien belles dames que es passejaven pel lloc en les nits de lluna plena i

(Foto superior) El camí de l'esquerra ens portaria a Coll Sacreu i si seguíssim recte aniríem a Cal Paraire. Nosaltres pendrem, però, el camí de la dreta que en portarà a Can Vives de la Cortada.

(Foto inferior) Des de Can Vives veiem la vall de Sant Iscle, per on hem pujat.

que generaven tota mena d' històries fantàstiques que la gent de cada lloc explica d' acord amb la seva imaginació...

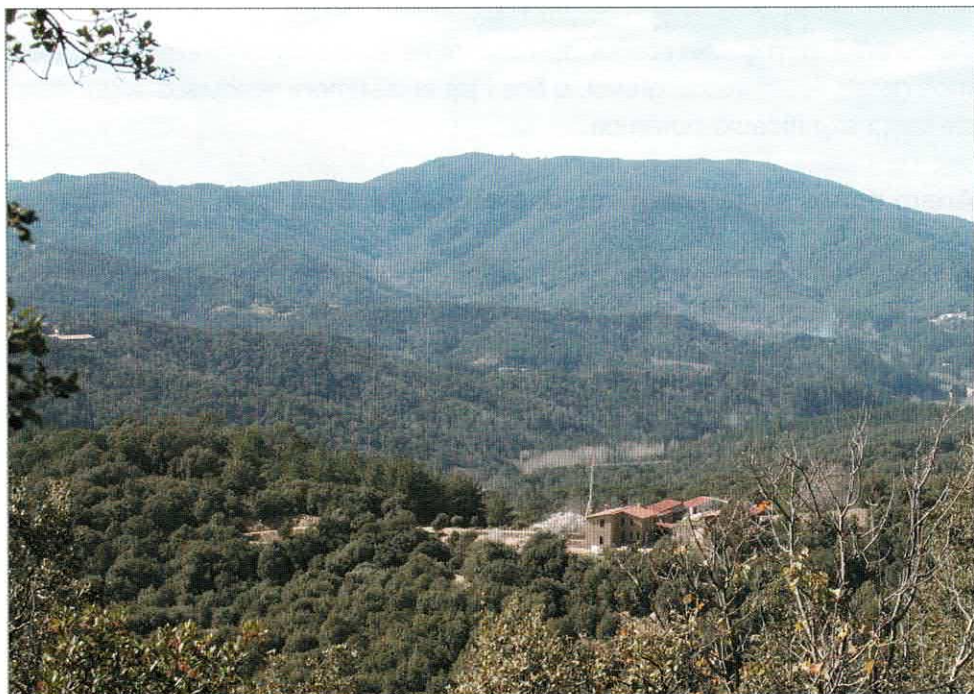
Un petit pont de pedra ens permet creuar el torrent, gaudint en aquest ombrívol indret de la vegetació més verda: molses, falzies, heures, etc tapissen el sòl, dessota de verns, gatells, avellaners i altres arbres del bosc de ribera. Allunyant-nos del torrent arribem a una bifurcació i prenem el camí de la dreta que ens portarà a Cal Maresme, masia envoltada de conreus i una plantació de pi insigne.

Deixant enrera la casa passarem pel costat d' uns hivernacles que acullen el fruit més típic del Maresme: el maduixot. Des de la part més alta dels hivernacles es divisa una bonica panoràmica del torrent de Can Batalló. Seguint camí amunt s'arriba a un replà on es poden veure unes sureres presoneres en mig d' unes pedres granítiques.

Més enllà, es troba una trifurcació. A l' esquerra el camí ens portaria cap a Coll sa Creu. Si seguíssim recte, aniríem a Cal Paraire (433 m), veïnat de varies cases amb el bonic topònim que definia als que es dedicaven a l' art de la llana des del rentat fins el perxat. Si seguíssim encara més enllà arribaríem al Coll de Can Poliva i d' allà a Vallgorguina o Olzinelles. Nosaltres prendrem, però, el camí de la dreta que ens portarà a Can Vives de la Cortada.

Ara la pista es suau, planera i estem envoltats per sureres, alzines i algun roure escadusser. De ben segur que s'haurà aixecat un tudó, algú gaig ja

Després de Can Vives el camí va agafant pendent i anem guanyant perspectiva. A la fotografia, la serralada del Corredor i en primer terme el veïnat de Cal Paraire.

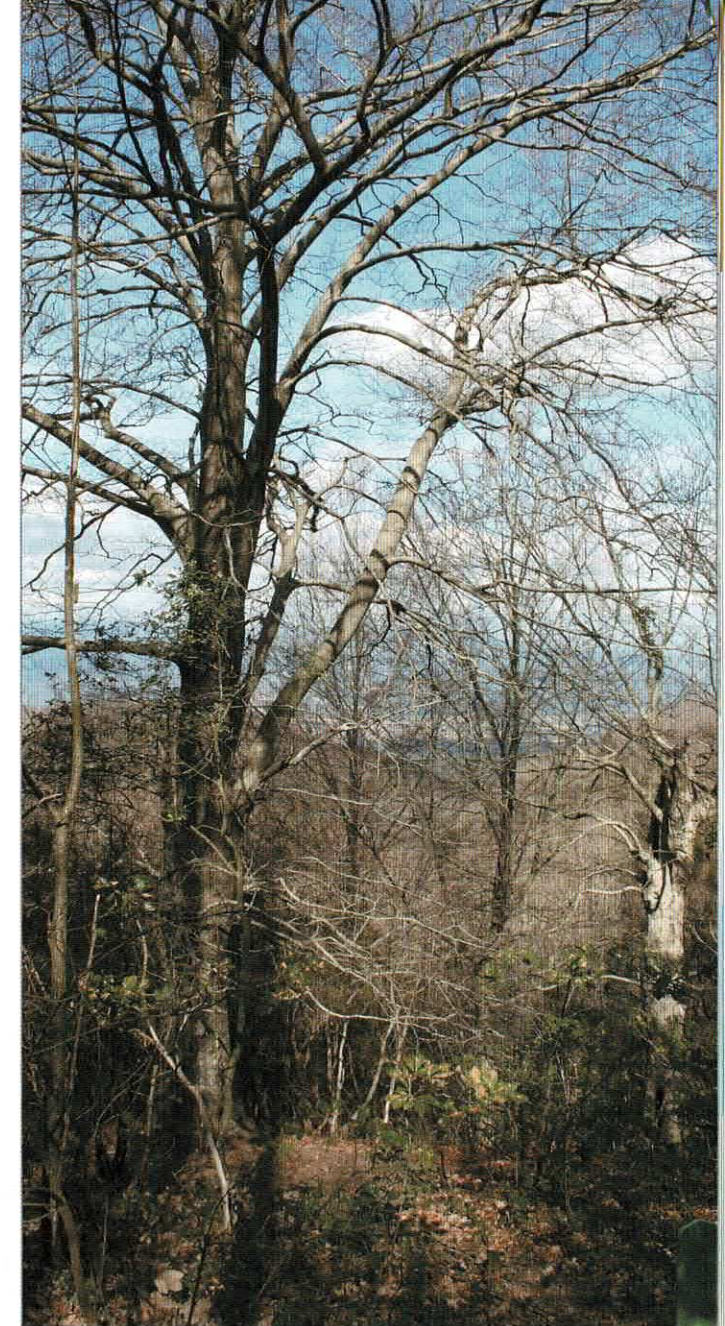
ens haurà delatat i en algun bassiol del camí haurem vist els revolcalls i les empremtes del senglar, prou abundant per aquests rodals. Aviat arribarem a Can Vives de la Cortada. El casalot, deshabitat de fa anys, està envoltat d' una densa vegetació que sembla que se l'hagi de menjar. Les finestres gòtiques i les galeries porxadades ens indiquen que en el seu temps fou una edificació molt notable.

Seguint amunt, cada vegada el camí agafa més pendent. A través de les clarianes es poden veure el Montalt, la Serra del Corredor i anant més amunt encara, entre mig del bosc mediterrani es pot albirar fins i tot La Conreria, Sant Mateu, Céllecs...

Finalment s' arriba a un encreuament. Agafem a la dreta i canviem de paisatge al passar per una perxada, preludi de la vegetació centreeuropea que ens trobarem apartir d' ara. Ja no es veuen argelagues ni gatoses. Les prímules, pulmonàries i altres plantes del sotabosc conviuen a l' ombra de roures, algun grèvol i fins i tot, a l' esquerra, un cop deixat enrera el Coll de Basses (723 m), es pot observar un escamot de faigs, que són el rodal més nombrós, que no l' únic, que es troba al Montnegre.

La pista que segueix fins al cim del Turó Gros, divideix la carena. A la banda dreta tenim el Maresme, i a l' esquerra, quan la Roureda d' en Preses ens ho permet, s' albira el Vallès Oriental i La Selva.

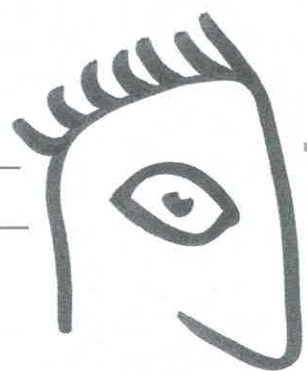
Els roures de fulla gran ens acompanyaran fins a trobar, a la dreta, la torre de guaita coneguda com La Telefonista, objectiu de la nostra sortida. A prop d' ella hi ha un punt geodèsic que assenyala la part culminant del massís (753m), cim que en ser envoltat de vegetació, no permet veure cap panoràmica, llevat que ens enfilessim a la torre...

Escamot de faigs a la carena culminant del Montnegre.

Les alzines de Coll de Basses.

RESUM METEOROLÒGIC ANY 2005

GUILLEM LLIMÓS I MAGÍ
Biòleg del Parc Natural
del Montnegre i el Corredor

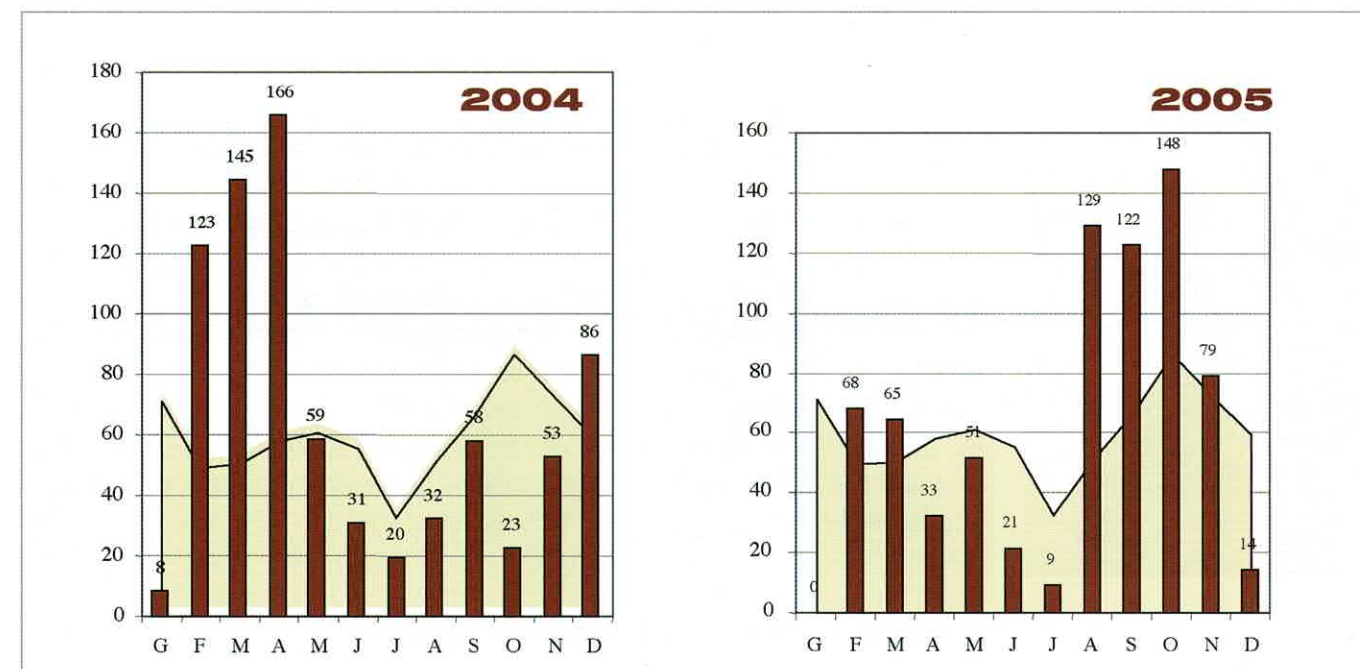
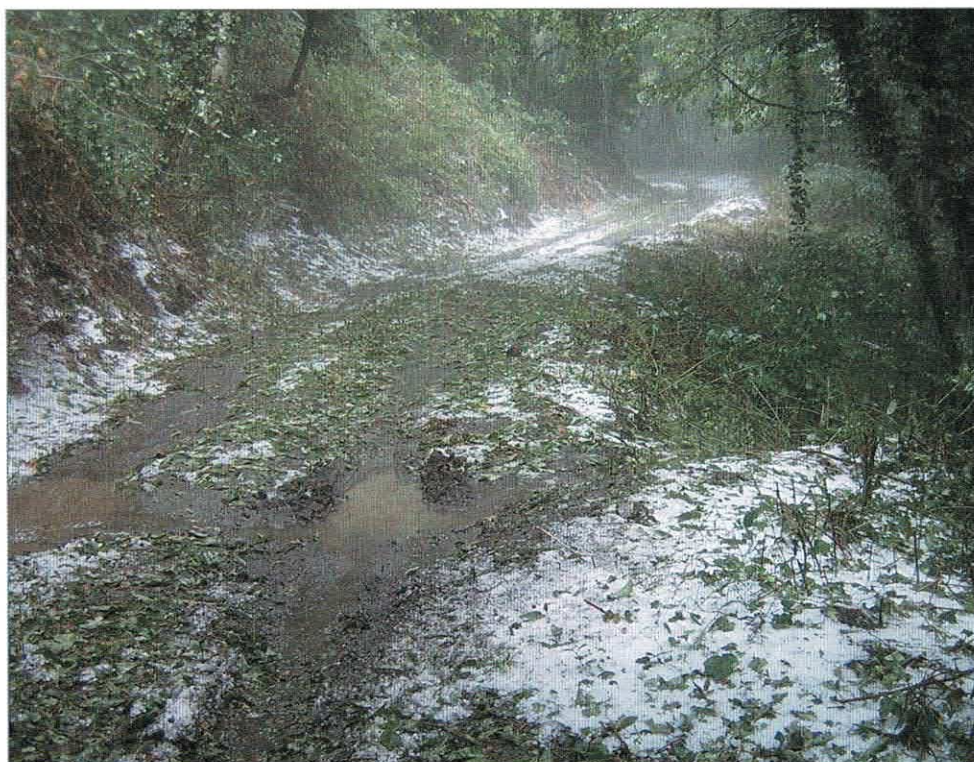
La informació recollida per les estacions meteorològiques és elaborada per obtenir resums horaris, diaris i mensuals de paràmetres com la temperatura i les pluges. A fi i efecte del present resum, ens fixem només en les dades dels pluviòmetres d'acumulació i en l'estació de Collsacreu en allò que es refereix a la pluja i en l'estació de Can Bosc per el que fa a temperatures.

Aquestes dades, que milloren el coneixement del clima local, també són de gran utilitat per a tasques de prevenció d'incendis forestals i per a molts dels treballs de recerca que es duen a terme al parc i que estan a disposició dels estudiosos i persones interessades que les requereixin.

L'any 2005, des de el punt de vista pluviomètric el podem dividir en dos semestres bastant ben diferenciats. En el primer semestre, la quantitat de pluges va ser semblant o una mica inferior a la del promig dels darrers anys, cosa que va fer que el risc d'incendis de cara l'estiu fos una mica més important que ho havia estat el 2004.

En un segon semestre la quantitat d'aigua caiguda va ser molt superior a la mitjana, excepte el primer i darrer mes. Malgrat la important precipitació caiguda durant la tardor, la quantitat recollida no va arribar a 803 l/m2 reco-

Pedregada els primers dies d'agost de 2005 que va assolir un gruix considerable i va romandre als fondals fins l'endemà.

llits l'any anterior i es va quedar en tan sols 738 l/m2 pel conjunt del parc, valor inferior als valors dels darrers tres anys i inferior també a la mitjana.

Ens sembla d'interès comparar les gràfiques de pluviometria del 2005 i del 2004, per tant de veure quant absolutament diferents que poden ser les precipitacions mensuals de dos anys consecutius. Una imatge és sempre millor que les paraules.

Pel que fa a les temperatures, tal com veiem a la taula següent, es recullen les dades de l'estació de Can Bosc i és clar que l'any 2005 va començar amb molt fred, bastant més que el 2004. Concretament en aquesta estació, el termòmetre va baixar 30 dies per sota dels zero graus durant els mesos de gener, febrer i març.

Ara bé, com a dada més extrema volem destacar que a l'estació del Pla de la Tanyada, els dies de gelada van ser 36 durant el mateix període de temps, arribant la temperatura més baixa a $-7,3^{\circ}\text{C}$ en el mes de Gener. Aquest fet, juntament amb les pluges abundants, va caracteritzar la duresa, des del punt de vista meteorològic (molt fred i molta aigua), de l'inici d'any.

		CAN BOSC												
		gener	febrer	març	abril	maig	juny	juliol	agost	setem	octub	novem	desem	mitja.
2004	temp. mitjana	7.45	6.80	7.83	10.51	13.58	19.56	20.85	22.00	19.11	16.62	9.40	7.54	13.44
	temp. màxima	17.3	16.4	17.1	20.3	23.6	29.0	29.7	35.4	28.8	27.3	18.7	16.2	35.4
	temp. mínima	0.3	-2.1	-3.7	2.3	4.5	11.6	12.2	15.1	11.1	6.6	1.4	-1.0	-3.7
	dies de gelada	0	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	2	9
2005	temp. mitjana	5.70	4.10	7.80	11.30	16.10	21.00	22.00	20.10	18.10	15.60	9.40	5.00	13.02
	temp. màxima	17.1	15.5	18.9	25.7	25.3	33.3	32.4	27.0	29.1	22.5	19.7	13.4	33.3
	temp. mínima	-6.7	-4.0	-2.8	2.0	7.5	11.9	13.4	10.0	9.3	7.5	0.0	-3.5	-6.7
	dies de gelada	8	14	8	0	0	0	0	0	0	0	2	4	36

NOTÍCIES

Les nevades del gener causen importants danys al bosc

La forta nevada caiguda el 27 i 28 de gener, va perjudicar notablement el bosc en molts indrets de la muntanya. La nevada va assolir un gruix de 40 centímetres a Sant Martí i va afectar molts punts a partir de la cota de 350/400 mts, esqueixant i trencant branques i arbres sencers. Encara que els efectes van ser generals, les zones més perjudicades van ser les vores dels camins i les àrees que havien estat objecte d'aclarides recentment. Els arbres afectats arriben a un 15 % en determinats indrets. El Departament de Medi Ambient i Habitatge publicarà properament una ordre d'ajuts per a treballs de restauració de les masses afectades.

Programa sanitari per a recuperar el castanyer

Properament s'iniciarà al Montnegre un programa per a tractar el xancre del castanyer. Aquesta malaltia, produïda per un fong, està tan estesa a la muntanya que es tem per la supervivència de l'espècie si no s'hi posa remei. El tractament consisteix en una vacuna que està basada en una forma d'aquest fong que provoca la malaltia però que la transforma a hipovirulenta. Està dirigit pel Dr. Colinas de la Universitat de Lleida i també hi col·labora el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya. Inicialment es provarà en les finques propietat de la Diputació i en algunes zones de finques privades amb més presència de castanyer.

Presentació de Diagnosi ambiental del Montnegre i el Corredor

Amb aquest títol es recull una sèrie de treballs realitzats per joves investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona dirigits pels doctors Martí Boada i Joan Rieradevall. El recull presentat consta de setze treballs referits al medi natural, al medi socioeconòmic i a les interaccions entre medis, que contemplen qüestions tan diverses com les aigües, els fluxos d'energia, els residus sòlids, l'impacte de les activitats d'oci, els recursos forestals, la urbanització i urbanisme, l'aprofitament de la biomassa, etc.

Mort de l'historiador Josep Maria Pons i Guri

El 23 de desembre del darrer any moria a Calella l'historiador Josep Maria Pons i Guri, fundador de l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar i degà dels arxivers catalans. El senyor Pons és autor d'una obra molt extensa i de gran solvència científica, generalment centrada en aspectes de la vida a una i altra banda del Montnegre i el Corredor. Gran medievalista, fou un expert en l'antic vescomtat de Cabrera. La seva aportació a l'estudi de les institucions catalanes tant de l'època medieval com de la moderna és de primer ordre. Igualment són imprescindibles les seves obres sobre les tradicions marineres del Maresme. Home de gran capacitat de treball -va estar al peu del canó fins a les vigíles de la seva mort als 96

anys- va exercir el seu mestratge des de l'arxiu d'Arenys a diverses generacions d'historiadors. L'Aulet va tenir l'honor de poder comptar amb dos treballs seus en els números 1 i 3. Que descansi en pau.

Iniciativa per a la restauració de l'ermita de Santa Maria

Darrerament s'estan fent gestions per a la restauració de l'ermita de Santa Maria, a mig camí entre Sant Martí i Hortsavinyà. El promotor és el grup "Calella-Marxa" que amb molt d'entusiasme està reunint documentació sobre la capella i interessant les administracions en aquest projecte. És tracta d'un dels indrets emblemàtics de la muntanya, a redós del roure de Santa Maria, actualment només queden tres parets del que havia estat la construcció. Més endavant informarem detalladament del projecte.

Noves torres de guaita al cim del Montnegre i del Corredor

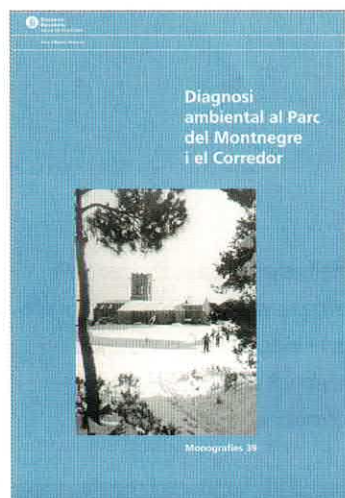
Des del darrer estiu estan en funcionament les dues noves torres de vigilància d'incendis a la Telefonista i al Santuari del Corredor. Les dues torres substitueixen les antigues que van deixar de funcionar fa uns tres anys perquè es consideraven poc segures pel personal que prestava el servei. Aquestes torres depenen del Departament de Governació i són un element de primer ordre en la prevenció dels incendis del massís.

Guia del Montnegre i el Corredor

El 15 de desembre fou presentada a l'Ajuntament de Mataró la Guia del Montnegre i el Corredor. La publicació està orientada al gran públic tot ponderant, amb gran profusió de fotografies i il·lustracions, els atractius de la muntanya. Itineraris, gastronomia, patrimoni arquitectònic, BTT, flora i fauna, història, equipaments, són alguns dels aspectes que contempla aquesta guia que s'emmarca dins la col·lecció que la Diputació de Barcelona està dedicant als espais naturals que gestiona.

Reforestació de les vores de la Tordera

Aquest projecte afecta les vores del riu en una longitud de sis quilòmetres, entre el nucli urbà de Sant Celoni i fins més avall de La Batllòria. S'han plantat en una primera fase més de 12.000 arbres i arbusts: diverses varietats de salzes, pollancre, freixes de fulla petita, sanguiyols, arços blancs, aranyoners i roures, entre altres. És executat per la Fundació Natura i compta amb el suport de l'Ajuntament de Sant Celoni, l'ACA i diverses empreses patrocinadores. El darrer 17 de febrer el conseller de Medi Ambient i Habitatge va presidir-ne la inauguració.

FES-TE SUScriptor DE LA NOSTRA REVISTA

SOL-LICITUD DE SUBSCRIPCIÓ

1er COGNOM _____
 2n COGNOM _____ NOM _____
 ADREÇA _____
 POBLACIÓ _____ CODI POSTAL _____
 TELÈFON _____ E-MAIL _____

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Entitat _____
 Adreça de la sucursal _____
 entitat oficina D.C. número de dipòsit
 □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□

Signatura _____

SUBSCRIPCIÓ ANUAL: 7 EUROS

Envieu-la a: Associació de Propietaris del Montnegre i Corredor.
 C/ Major, 189 08470 SANT CELONI

VENDA DE NÚMEROS ENDARRERITS

DESITJO REBRE, AL PREU DE PORTADA, ELS EXEMPLARS ASSENYALATS AMB UNA X

COGNOMS I NOM _____
 ADREÇA _____ CODI POSTAL _____
 POBLACIÓ _____ TELÈFON _____ E-MAIL _____

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Signatura _____

Entitat _____
 Adreça de la sucursal _____
 entitat oficina D.C. número de dipòsit
 □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□

SI ETS PROPIETARI D'UNA FINCA AL MONTNEGRE O AL CORREDOR FES-TE SOCI
 Rebràs gratuïtament l'Aulet, i seràs membre d'una entitat que treballa activament
 per a la conservació i millora d'aquest territori.

SOL-LICITUD DE SUBSCRIPCIÓ COM A SOCI

1er COGNOM _____
 2n COGNOM _____ NOM _____
 ADREÇA _____
 POBLACIÓ _____ CODI POSTAL _____
 TELÈFON _____ E-MAIL _____

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Entitat _____
 Adreça de la sucursal _____
 entitat oficina D.C. número de dipòsit
 □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□

Signatura _____

DADES FINCA

NOM DE LA FINCA _____
 MUNICIPI _____
 PARATGE _____
 (únicament quan calgui precisar la situació)
 TELÈFON _____ EXTENSIÓ (Hes.) _____
 DEDICACIÓ DE LA FINCA Finca orientada a:
 Explotació forestal Explotació agrícola
 Explotació ramadera Turística Usos residencials del soci

CASES

NOM	ELECTRICITAT (SI/NO)	AIGUA	ACCÉS APTA TURISMES	HABITABLE	EN RUNES	MASOVERS	LLOGATERS

RESIDÈNCIA 1ª Residència 2ª Residència No hi és mai

QUOTA ANUAL SOCI: Finques fins a 25 hectàrees: 12 Euros. Finques més grans de 25 hectàrees: 60 Euros.
 Envieu-la a: Associació de Propietaris del Montnegre i Corredor. C/ Major, 189 08470 SANT CELONI

l'Aulet

La revista del Montnegre i del Corredor

Aquesta publicació compta amb el suport de:

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Ajuntament de Mataró